

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorizări și instituții 1000 lei
de onoare 500 ..
particulare 250 ..

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCUREȘTI | Str. Brezoianu 23-25
TELEFON 2.90.10

APAR. SEMANAL
PREȚUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 30
SAMBATA 19 Iulie 1941
Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

Maria, Maică a îndurărilor

Se împlinesc trei ani de la moartea celei mai iubite dintr-o regină: Maria a României.

Trei ani cât veacurile chinului și cât deszădăjdiile. Țara ne-a trecut prin frământări și prefaceri atât de dureroase încât este mai bine să le dăm uitării, amintindu-ne numai că a trebuit să coborâm, oblu și adânc, până aproape de beznele înseși, spre a putea îndrăzni un nou urcuș, — o nouă mântuire a noastră prin proprii suferințe... Amintindu-ne, o clipă doară, și tăcând apoi; — fiindcă la începutul marilor purificări și înălțări stă cutremurarea și tăcerea. O cutremurare profundă ca prăbușirile și o tăcere cât cursul fluviilor.

Astfel numai ne vom fi dăruiați, definitiv și fără putință de întoarcere, idolii cărora ne-am închinat din vinovată neștiință, din vinovată egoism și vinovată comoditate.

Astfel numai vor apare, la orizontul timpului nostru, în toată frumusețea înțelesului lor, marile chipuri cărora le datorăm ca adevărat pioasă recunoștință.

Și Maria, Regina tuturor Românilor, stă și ea în rândurile cele dintâi ale acestor mari arătători de căi ale destinului românesc.

Ea ne-a dat curaj când peste tot era numai deszădăjduire.

O regină printre flori...

Pe o terasă, la Balce, pe una din acele minunate terase ale acestui colț de paradis pământesc, între coloane de marmură și capiteliuri cu măiestrie îmbinate, flori, numai flori, în uriașe glaste, în răzoare ce surâd și acum împărătește, ca și lumina ochilor ce s'au stins totuși de mult... atâtă profunzime de flori, atâtă decorativă orânduire în grădina palatului dela Balce, păstrează intactă icoana sufletului ales, a inimei de poetă și artistă în fiecare creațiune a vieții ei.

Prețutindeni, pe unde a trecut, — la Bran, la Biaz, la Cotroceni — a risipit la tel, tot aceste dumnezeiești daruri care, infrumusețând natura, înfățișează și reflexul unui temperament cu veșnică aspirație spre ingerii cu aripi de aur și flăcări: florile...

Și acești ingeri i-au fost toată viața mângâiere, loc de refugiu, preocupare neclintită.

În Memoriile, Sale, Regina Maria pomeneste deseori despre legătura Sa cu florile despre nețărâmurile dragoste ce a apropiat-o de aceste fragmente de cer și de divinitate.

Nu știu care i-au fost cuvintele când s'a despărțit de lumină, în clipa când întunericul pogora sfâșietor peste genele Ei trudite. Dar într-o scrisoare publicată — nu de mult — către biograful francez al Reginei noastre, — Georges Oudard, — găsește rânduile acestea: Vous avez eu le rare privilège de La voir et de Lui parler si peu de jour avant Sa mort et Ses paroles dernières: „J'aimais tant la vie”, nous ont fait pleurer... Comment oublier cet être rare et plein de vie, joyeux, vaillant, toute de grâce et de beauté?”

— J'aimais tant la vie! Iubeam atât viața! În această viață care i-a fost dragă, în această sete de a trăi, cu intensitate, fiecare din darurile pământului, florile ocupau un loc regal, de sublimă semnificație.

Privesc unul din ultimele Ei portrete. Și asemăn grația ovalului pur al feței, ca și demnitatea taliei și a ținutei, cu înaltele și regalele corale ale erinilor, dintre care ea se desprinde mai mândră decât florile acestea.

Erinii au svelțeța și atitudine atică a coloanelor de marmură dintr-un templu grecesc. Viitoarea statuă a Reginei Maria, umbră a vieții adevărate a Ei, se confundă, însăși cu învaltețele corale ale erinilor, cu înaltele coloane ce mângâie văzduhul în năzuința lor către cer și azur. Și cu toatele, făclii de vis și de poezie rară, ridicate spre regiunile eterate ale universului și divinității...

C. N. NEGOIȚA

REGINA MARIA

Ridicând din umbrele altei lumi figura Reginei Maria, astăzi mai ales când hotarele noastre se reîntregesc, este curios poate să ne dăm seama că evocarea aceasta ne lasă totuși streini de tristețile morții și nu se asociază cu nimic funerar. Regina pare într'adevăr să-și fi durat printre noi nu știu ce insinuantă prezență, ca un parfum de crin — iar atitudinea, chipul ei de atâtă somptuoasă simplitate se impune par'că și astăzi privirilor noastre ca o marmură surzătoare și indiferentă peste ororile Timpului.

Firește nu ne va fi fost dat tuturor privilegiul învidiat de a o fi cunoscut pe Regină, de a-i fi stat în apropiere, ca să fi putut surprinde astfel și secretul de atâtă nobilă seducție al excepționalei femei. Dar suntem desigur puțini aceia cari să nu fi văzut, măcar o singură dată, zâmbetul ei luminat, privirea ei încercată de atâtă libere depărtări, distincția pe care știa să o arate în gestul cel mai mărunț și în cele mai comune mișcări. — această atitudine a ei, în sfârșit, distanță, aristocrată și totuși atât de familiară!

Există într'unul din primele cânturi ale Illicidei această intrare a Elenei pe

porțile Cetății, când toate privirile tremură de atâtă frumusețe... Când toți pricep că această femeie putea să ridice atâtă noble pasuni. Nu cred să fi fost mai puțin superbă Regina Maria! Ea așeza prețutindeni, unde trecea, o pată de lumină, par'că din altă lume, din soarele altei vieți, o melancolică fericire, un surâs, un zâmbet înecat totdeauna de lacrima celor mai omenești dureri — iar aspectul ei întreg ar fi putut să evocă poate largi singurătăți de Edgar Poe, sau nelimitate parcuri de triste plăceri...

Dacă o privim astfel în Memoriile ei, pricepem mai întâi un copil obligat par'că dela început să se resemneze, ca o plantă fericită numai să soarbă spațiu și libertate, — dar care va trebui foarte curând să ia contact cu rigorile, cu cele mai neașteptate servituzi ale vieții!

Ia'o privind, atât de curios, lumea aceasta nouă, lumea noastră în care venea... Obiceiurile, oamenii, pământul acestei țări! Și dacă totul o contraria în primele ceasuri — cum ne va iubi ea mai târziu! Dar iată deopotrivă aceste conflicte, discrete desigur, dar de o surdă brutalitate adeseori, cu marele Rege Carol — și iată astfel cum inima exaltată a unei femei, care n'ar fi văzut decât cele mai libere perspective, intră totuși în viața ei adevărată care este puțin istoria Neamului nostru de azi.

Și este un adevăr că Regina Maria, aici a avut să se regăsească, aici a avut să-și compună cântecul înalt al unei atât de armonioase vieți. Aceste visuri scumpe ale unei adolescente care părea sugrumată, dorul de mari orizonturi și chiar, și poezie mai ales, superbul orgoliu al Femeii, de atâtă imperială ascendență, s'au însoțit cu destinul acestui neam, care trebuia să meargă pe culmi. Ea va fi dat astfel sufletului nostru colectiv un și mai pasionant sentiment al grandorii, o nerăbdare care se exaltă până dincolo de viață aproape, în toate marile împliniri necesare, — ea va fi fost cu siguranță flacăra vie care a acținat în neamul acesta atâtă foc oprimat. Așa ne apare astăzi Regina Maria.

Dar iată, ca într-o frumoasă poveste, cum o fată „din rude mari împărătești”, care-și caută soluții de viață poate numai în simplele puteri ale imaginației, a trebuit să se adune, să se regăsească în rosturile unei țări, — care a făcut-o Regină. Și care-i va fi dat cel puțin respirația istoriei...

Regina Maria a rămas astfel să trăiască, așa cum i-a fost destinul, în marele aer, pe înălțimi... Sunt locurile inspirate, de unde niciodată n'ar mai putea să coboare.

TOMA VLĂDESCU

VISUL REGINEI

Țărnuț cu albatroși și scilpiri violete de valuri, aburind luminos printre coloanele de umbră din jurul minaretului, regal sumețit de-asupra Balceiului, nu era — nu putea fi — pentru Regina unei imaginații vrednice de înțepșarea fantastică a Nordului original, decât un plăpând chip răsfrânt exterior, al țărnuțului de vis.

Născut sub negurile proteice ale unor ținuturi în care Puck își vântură din fiecă tufă, ecoul strigătelor șugubețe de spiridus psihic și șăgalnic, visul acesta de seninătăți argintii și de albastre limpezimi marine n'a ajuns să se desăvârșească în sufletul Reginei, niciodată. Balceiul n'a însemnat pentru ea, decât: ceea ce paradisul terestru de pildă, putea să însemne pentru oamenii care-l pierduseră pe cel ceresc. De-alungul vieții acestei mândre Domnițe — furată adesea de svonul majestuos al realității ei de mărire și cinștiri, — se străvede visul acesta, pururi imblindu-și divina momeală țesută din contemporanță calmă și feerie neingăduita. Da, coastele argintate ale unei mări ca peruzeaua sau ca ametistele atât de lesne accesibile încântătoare. Inchipuirea caldă a Reginei Maria a infirpat un palat de poveste cu grădini orientale, coloane și altare pentru rugăciunea din amurguri.

Da, coasta de argint era reală, și tot ce simțim de frumos al Reginei a intrupat, era din materialul permanentelor tuturor celor omenești: piatra și varul. Deși n'aveau nimic din cartonul vopsit al înghetărilor iluzorii,

de teatru, Balceiul Reginei era o amăgire: lipsa — pentru sufletul acesta suav, captiv în crinul trupului ca n'tr'un coșmar — nimbul de autenticitate al irealității plămuite artistic. Regina înduplecase natura să-l ofere cele mai pitorești ale sale unghere și privilegii. Natura nu-l putuse da decât peisaj. Semnificațiile de limpezime pașnică și echilibru, natura nu l le putea închina, vasală, la picioare.

Pe treptele ce coborau — urcau uneori poate — dela social la omeneș, Regina ingenunchia adesea în fața candelii unui vis care-i planta oaze de cer pe drumul — sterp în fond — al vieții printre cuvântătoarele Domnului.

Ochii albaștri ai Reginei abureau năluciri, pe care mâna le tremura gingaș pe pânză sau le picura gâlgâind grafic, pe hârtie. În urmărirea unui vis cu țărnuțuri calme, azurind sufletește și cald, cu albatroși făl-făind răcoros din aripi peste orizonturi prăfuite aurii de soare, Regina a punctat zi de zi experiențe și gânduri, în cărțile ei sau în cadre.

Cine i-a cunoscut vreodată surâsul de nespus, — durere și mulțumire adâncă de odată, armonie și tragism înmănușiate — a înțeles poate că peste treptele de porfir și agate, sau dincolo pe înălțimi de Bucoji înnourate ca în Nordul natal, Regina era imaterial și neștint, către înălțimile reci de vis ale sufletului său, de neincăput în carcasa omenească — fie ea și a unei Regine.

ION FRUNZETTI

REGINA SCRITOARE

Rareori apar în istorie figuri ca Regina Maria. Virtuțile omului ca om sunt de obicei înăbușite sau falsificate de existența plină de forme a celor născuți să reprezinte un simbol. Or, ultima virtute a scriitorului de astăzi este de a fi aur.

Scriitorul, în zilele noastre, reprezintă omul, după cum odinioară, în pustiu, sfinții îl reprezentau pe Dumnezeu. E singura și ultima noastră noblete posibilă.

Regina Maria a fost un aur. În sensul acesta, de scriitor care reprezintă realitatea vie și nobletea ei generoasă, caldă, cu palpabil actualități dar și sub semnul stelar al spiritului. Ce sunt „Memoriile” Reginei Maria, decât o panoramă vie, o galerie de realitate sculptată în stânca eternității cu scalpul de talent al scriitorului?

Dar ceea ce e valabil în aceste memorii, constă în prezența de om, pe care o simțim protutindeni, printre rânduri — prezență mai presus de prezența Reginei, fiindcă autotarea lor a știut că nici o virtute nu poate fi mai înaltă decât cea de aur.

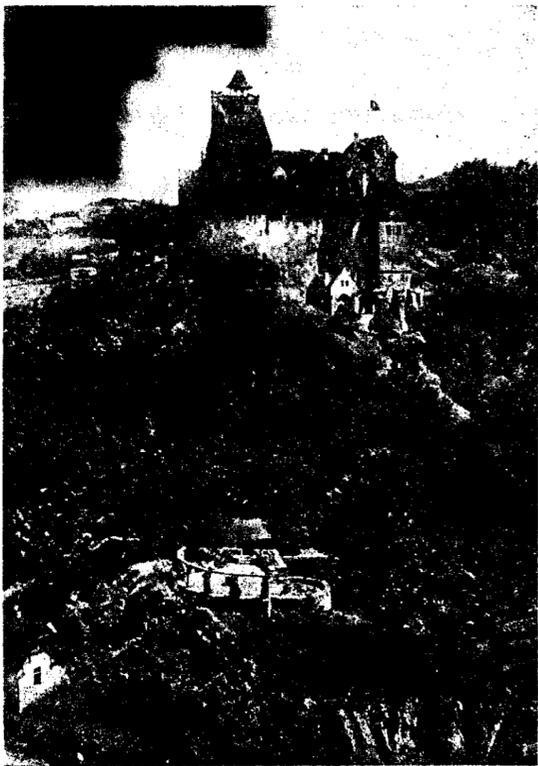
Imi amintesc pagini întregi din această operă, figuri și momente care s'au întipărit în memorie cu sensul lor natural, și nu numai decât cu cel istoric. Dar dincolo de impresiile de amănunt, de gesturi și de scene, de portrete și de caricaturi, îți rămâne din „Memoriile” Reginei un sentiment global de plenitudine, de sinceritate, de

rigoare. Au paginile acestea un dar de a-ți comunica realitatea lor deschis și sprințen — semn al personalității. Este, mai întâi de toate, o realitate umană aceea pe care te-o înfățișează regina, cu instinctul creatorului și nu cu ezitarea omului ce se gândește la „ce va spune posterității”. Din toate basmele etereice, nordice, medievale, neconturate, prin care Visătoarea își plimba elanurile diafane, romantismul fastuos, fantezia regală —; din toate poveștile duioase, în cari încerca să-și epuizeze vitalitatea majoră... Regina Maria coborâra la un moment dat pe pământ, cu pas sigur de realist, și scrie basmul vieții adevărate, cu toate ramificațiile și încrucișările ei complicate, cu personajii istorice multiple, închegând o frescă în care se pot orienta și scriitorul și istoricul, și naturalistul și filozoful, și poetul și moralistul — de azi sau de mâine.

O mare energie, o mare scriitoare, o mare Regină. În alte împrejurări și în alte condiții, virtuțile acestea i-ar fi dat, poate, o altă aureolă. Dar acum figura Ei rămâne la orizontul istoriei ca un ultim semn al marelui tradiții din care descindea; talentele și le-a canalizat în singura posibilitate umană de exprimare a omului ca om și nu ca rege: anta.

Este un fel de a fi rege de două ori...

DAN PETRAȘINCU

CASTELUL REGINEI DELA BRAN

Cronica dramatică

TEATRUL ALB ȘI NEGRU:
O SOACRĂ FRUMOASĂ

Cunoaștem prea bine toate sacrificiile bănești făcute de directorii proaspetei trupe teatrale „Alb și negru”, pentru a putea prezenta publicului bucurăstean, un spectacol cât mai „occidental”.

Mărturisim că în urma celor ce au auzit vorbindu-se despre grădina nouă din strada Doamnei, grădina în care urma să aibe loc premiera piesei „O soacră frumoasă”, așteptam cu nerăbdare data „intrării în arenă” a acestei noi și entuziaste trupe.

Însă din pricina noului dispozitiv în privința camuflării luminilor, directorii trupe s'au văzut siliți să deschidă stagiune în sala Teatrului Regina Maria.

Iar spectatorii au avut ocazia să asiste, într-o sală închisă, la un spectacol pregătit în chip special pentru o grădina de proporții neobișnuite.

Atât pe registru, cât și pe făl-măcitorul piesei nu i-a interesat prea mult textul piesei pe care avea s'o prezinte, dându-și în schimb silința să ofere publicului un spectacol cât mai fastuos.

Fovestea tânărului care vrea să aibe o soacră frumoasă, trebuia să servească drept pretext unei risipe de balet, muzică, decoruri, costume și trouvaillouri regionale.

Pe scena Teatrului Regina Maria, oricât de vastă ar fi ea, spectacolul pierde, totuși, mult din interesul publicului.

Baletele numeroase, adevărate defilare de costume, mișcarea continuă de pe scenă, toate acestea fiind prezentate într-o sală închisă, nu pot decât să obosească, dând spectatorilor impresia de sufocare. A contribuit mult la această impresie și căldura tropicală din sală.

Bogația montărei nemalputând să producă, pe scena Teatrului Regina Maria, efectul scontat de cei cari pregătiseră spectacolul pentru grădina din strada Doamnei, a eșit în schimb, în evidență sărăcia textului piesei.

Actul I, început cu un ușor accent de melodramă — scena tatălui, simplu director de hotel care o ajută, din umbră, pe fata lui — nu poate impresiona deoarece nu se insistă prea mult asupra scenei mai sus amintite, după cum nu poate nici distra, din pricina lipsei totale de haz a textului.

Celelalte acte, pornite pe panta arhionoscută a farselor au mai isbutit, din când în când, să descrețească frunțile spectatorilor. Prea rar, însă. S'a recurs astfel pentru distrarea publicului la străvechii joc de cuvinte Cleopatra — Cleo a patra. Și acesta este unul dintr-o mie de exemple.

Un fapt însă, este evident: s'a muncit cu multă răvnă la realizarea acestui spectacol. Și nu este vina directorilor, că piesa a fost prezentată în condiții vitrege.

Toate felicitările le merită mai ales domnul Oleg Danovsky, acest excelent maestru de balet care a isbutit să prezinte câteva minunate exhibiții coreografice. Toț așa cum domnul T. Teodorescu, regisorul piesei, a fost la înălțimea misiunii încredințate.

Distribuția, cuprinzând nume cu priză la public, a avut de înfruntat toate asperitățile textului. Unii au isbutit să se descurce. Alții, nu.

De-o pildă, domnul Romold Bulfinski, căruia i s'a încredințat un rol foarte slab conturat și cu desăvârșire nepotrivit cu atmosfera piesei, n'a căutat prea mult

să „stoarcă apă din piatră seacă”. Doamna Natașa Alexandra a dovedit că știe să se descurce tot atât de bine într-o comedie muzicală, ca și într-o piesă „serioasă”, pe scena Teatrului Național.

Domnul Ion Puican, cu toate eforturile depuse nu poate să-și egaleze pe Ion Dacian sau pe Aurel Munteanu, așii comediei muzicale.

Doamna Florica Demion a distrat, ca de obicei, publicul. Ni s'a părut însă, mai puțin inspirată ca în alte rânduri.

H. Nicolaidă a fost acelaș din totdeauna. Remarcăm în chip special scena dansului împreună cu Natașa Alexandra.

Elisabeta Henția a cântat și dansat frumos. Din nefericire a mai și vorbit din când în când.

Domnișoara Evelyn Grun, corectă. Dar de ce s'a încapățânat să și cânte?

În roluri secundare au apărut domnișii Lică Rădulescu, Titu Vedea și Iliescu (amuzant în rolul unui picolo).

Am părăsit sala Teatrului Regina Maria, cu regretul că nu ni s'a prezentat acelaș spectacol în grădina trupeii Alb și Negru.

TRAIAN LALESCU

Cronica muzicală

G O N G

CALEA MUZICII ROMANEȘTI

Prin artă, un popor își exprimă caracterul și înălțimea sa spirituală, facultățile de realizare a năzuinții către frumos, sufletul însuși, prin harul elitelor creatoare.

Iată o serie de adevăruri, aștăzi cu prisosință cunoscute.

Doi exemple excepționale de ample și de fericite, pot sluji în tot momentul de lumină călăuzitoare, oricărui popor: acelea date de Germania și Italia, purtătoare astăzi a făciilor mântuitoare de valori civilizatoare ale omenirii. Germania și Italia au cu adevărat cultul forțelor spirituale.

Privim un trecut, îndepărtat cu câteva zeci de ani sau câteva secole. Ce dăinuște restamente peste tot, ce înfrânge fără nici o greutate apăsarea vremii, ce ne reprezintă mai plin de elocință, mai emoționant, mai apropiat și mai actual, înfăptuirile, concepția, misiunea în pmenire a națiunilor? Monumentele culturii lor, în expresia lor veșnic vie, în toate formele găsite lor de cugetul omenesc.

Înălțarea politică, economică, socială a unui popor, nu s'ar fi căpătat niciodată sensul eternității, nu s'ar fi înscris decât ca fapte diverse ale istoriei în paginile ei, dacă n'ar fi vorbit prin artă, tuturor și pentru totdeauna.

Am a rămas legătura cea mai adâncă dintre epoci. Și, cu atât mai mult, între civilizații contemporane.

Uitarea acestor adevăruri capitale poate coborî și întuneca rolul în lume al celor ce și-o mai pot admite. Iar absența sau scăderea încrederii în resursele naționale de creație artistică, nu pot fi decât cele mai îngrijorătoare semne de decadență.

O mândrie a păstrării curate a izvoarelor de gândire artistică trebuie de aceea desvoltată și apărută cu hotărâre de orice popor care își dorește un rost mare în omnirea și care își respectă moștenirea strămoșilor.

Clipa în care Franța pădea umanității pe Debussy, nu putea coincide cu aceea a înfrângerii ei. Dar aceea de peste câteva decenii putea fi un semn din cele mai tragice.

Un disolvant perfid năruia elementul pur, elementul autentic. Se producea o desagregare. Dar nu intrinsecile străine erau prevestitoare de rău, ci lipsa de reacțiune. Și oboseala spiritului nu vine singură. O slăbire generală se confirmă printr'nsă.

Mediul artistic francez, ajuns să fie condus de mințile sterile în creația artistică ale iudeilor, își mărturisea o cumpănită scădere a puterilor morale, a vitalității, a mândriei naționale.

Ineptele gângăviri ale unor Wiener, Ferrand, al atâtor alți otrăvitori ai gustului francez, erau primite cu admirație în loc să producă desgușt și dispreț, găsseau ecou destructiv în creația tânără.

Erau dovezile manifeste ale unei boli grave cu caracter general, de care profitau și bacilii internaționalismului distrugător de suflet național în artă.

Noi suntem un popor nou în muzică. De acum înainte pornim să ne întemeiem și să ne adăncim un crez al specificului românesc în muzica noastră, să ne avântăm, să exprimăm coloritul firii creatoare românești în acest-tartă.

Chiar dintru început, nepoștii și-au amestecat jargonul arrogant, nesincer și înșelător printre isvoririle de grai românesc curat. Răul este însă extirpat, înainte de a fi pângărit arta noastră muzicală juvenală, dar de accent propriu, cu inimă și inimă dăunătoare unui stil pur și reprezentativ pentru neamul și pământul nostru.

Paul Constantinescu, Silvestri, Lipătu, Brânzeu, Bugeanu, frații Dumitrescu, tineretul nostru compozitoric întreg, a rămas imun oricăror încercări de infiltrări ale îngâmărilor cu tendință de desorientare și sterpe de conținut ale evreimii muzicale.

Sănătatea muzicii românești este de cel mai bun augur pentru viitorul nostru întreg. Modul cum și-a păstrat lămia și independența, ne-o afirmă categoric.

Afară de acum, cu orice alte tentative! Sunt, de altfel, inutile. Ne dispensăm fericiti de asemenea „colaborării”.

Arta românească trebuie să ne exprime pe noi, tradițiile noastre, idealurile noastre. Concerte, editură, „radio”, unde discursurile noastre încă strecurate sub ac, excluderă definitiv orice compromis!

Muzica românească se simte tare să-și îndeplinească înalta ei menire prin ea însăși.

Și o va îndeplini.

PLANETE

Atenție, domnișoară!

A fost odată într'un fotoliu... Imprejur intunecate, cu lojite în cer — public respectuos la repetiții. În staturi alte umbre nu mai au coroane decât acolo, sus... dincolo de răul lumii.

Azi e prima ei zi de repetiție... O repetiție adevărată, cu actori, țigări și riduri împănate. Așteaptă fluajul... Acolo, pe scenă, o să urce ea, pentru mirarea piesei și ochii divi.

Vrea să pară sigură, nepăsătoare; așa au fost toți din celelalte acte.

Inima mică, face ea sgomot, dar nimeni nu poate ști.

În curând, va fi în lumea basmelor, ea, va plânge și va rade lângă zâne și feți frumoși.

Visând că urei, amesteci de jos și dacă nu ulți să privești în urmă, înțelegi și răzi.

Alergi cu norii, sus... mai sus... o clipă, două... obosești!

Uneori, continui, agățându-te de alte visuri, care se frâng în luptă pentru viața ta.

De ce nu se sărbătorească morțile bune și fragede?

Se ajunge și sus... dar acolo crește vulturii, te uii o clipă și tu vrei să crezi că fruntea ta e mai joasă decât a lor.

Privești tot mai sus, spre soare, îți oglindești chipul în strălucirea lui, îți place, te apropii, te învârti... așa... și pe stânga și dreapta; pășești și înapoi, să te vezi și mai bine, cu ghețele noul, cu tot;

de ROMEO ALEXANDRESCU

TEATRUL ARMATEI, CONSTANTIN TANASE

după o îndelungată pregătire, pe care auditorii postului nostru de radio, au putut s'o aprecieze ascultând „Ora Ostășului”, își repartizează, săptămâna aceasta, echipele pentru o misiune deosebit de importantă.

Sub comanda supremă a d-lui Locot. Colonel Stăncov, ajutorat de d. Maior Nicolau, un întreg stat major de specialiști, îndrumază echipele, fie spre zonele de operați, fie în spitale, ca să dăruiască oștenilor noștri, bucuria unui ceas de reculegere și de voie bună.

„Trupe” sunt încorporați actorii tuturor scenelor din Capitală și toți își dau osteneala să își îmulțescă galoanele ostășești, prin contribuții ce-și află cea mai înaltă răspălăre în emoția sau în hohotul de răs al celor sortiți să ne răscumpere hotarele cu prețul vieții lor.

Programul

„Vedeți, domnilor, de ce la noi nu se face teatru serios! În loc să se angajeze actori vechi, ni se aduc, uite, fetițe cu bucle și conservator, care n'au mai jucat și cărora — culmea! — adevărat, culmea! — mai trebuie să le mai și explici...”

Proaspăt intimidată, greșete, primul pas pe lumină, prima inodială de lumină.

„Astăzi, actorii tac. E o datină crescută cu zidul.

Dar mâine?... De mâine!... Inima mică îndrăznește și se întreabă.

Dar cum se ajunge acolo sus? E o culme...

Am vrut să ție încet... N'am știut că nu se dă voce. Poate, e mai bine să mă culc jos, pe câmp.

Lumina rampel, te face prea galbenă și sperie. Roua e rece, îngheață și atunci visezi frumos...

De ce, fetiță galbenă, ai inima bună și fragedă? N'ai spus că morțile voastre nu se sărbătorese?

COCA ARDELEANU

TEATRUL ARMATEI, CONSTANTIN TANASE

a cărui faimă începe încă din vremea copilăriei mele, își poartă iar verva neostenită și tremă de ghidșul, printre oștenii răniți.

Ca și atunci în iarna anului 1916, când i se anunțase venirea în spitalul unde eram cercetaș, îi văd parcă pe răniți, bucurăși de aceste vizite ca de primirea unui leac miraculos.

Ca și atunci, cel puțin pentru câteva clipe, durerea multora, va fi mai puțin simțită și popularitatea lui Const. Tanase se va dovedi, odată mai mult, pe drept câștigată.

LOCOTENENTUL BADESCU DINU

ca și fruntașul Dacian ori soldatul Tassian, și-au lepădat tresele de „solști” ca să îmbrace hațna militară și s'au aliniat disciplinați în „Corul armatei”.

PROGRAMUL

„Vedeți, domnilor, de ce la noi nu se face teatru serios! În loc să se angajeze actori vechi, ni se aduc, uite, fetițe cu bucle și conservator, care n'au mai jucat și cărora — culmea! — adevărat, culmea! — mai trebuie să le mai și explici...”

Proaspăt intimidată, greșete, primul pas pe lumină, prima inodială de lumină.

„Astăzi, actorii tac. E o datină crescută cu zidul.

Dar mâine?... De mâine!... Inima mică îndrăznește și se întreabă.

Dar cum se ajunge acolo sus? E o culme...

Am vrut să ție încet... N'am știut că nu se dă voce. Poate, e mai bine să mă culc jos, pe câmp.

Lumina rampel, te face prea galbenă și sperie. Roua e rece, îngheață și atunci visezi frumos...

De ce, fetiță galbenă, ai inima bună și fragedă? N'ai spus că morțile voastre nu se sărbătorese?

COCA ARDELEANU

TEATRUL ARMATEI, CONSTANTIN TANASE

a cărui faimă începe încă din vremea copilăriei mele, își poartă iar verva neostenită și tremă de ghidșul, printre oștenii răniți.

Ca și atunci în iarna anului 1916, când i se anunțase venirea în spitalul unde eram cercetaș, îi văd parcă pe răniți, bucurăși de aceste vizite ca de primirea unui leac miraculos.

Ca și atunci, cel puțin pentru câteva clipe, durerea multora, va fi mai puțin simțită și popularitatea lui Const. Tanase se va dovedi, odată mai mult, pe drept câștigată.

LOCOTENENTUL BADESCU DINU

ca și fruntașul Dacian ori soldatul Tassian, și-au lepădat tresele de „solști” ca să îmbrace hațna militară și s'au aliniat disciplinați în „Corul armatei”.

PROGRAMUL

„Vedeți, domnilor, de ce la noi nu se face teatru serios! În loc să se angajeze actori vechi, ni se aduc, uite, fetițe cu bucle și conservator, care n'au mai jucat și cărora — culmea! — adevărat, culmea! — mai trebuie să le mai și explici...”

Proaspăt intimidată, greșete, primul pas pe lumină, prima inodială de lumină.

„Astăzi, actorii tac. E o datină crescută cu zidul.

Dar mâine?... De mâine!... Inima mică îndrăznește și se întreabă.

Dar cum se ajunge acolo sus? E o culme...

Am vrut să ție încet... N'am știut că nu se dă voce. Poate, e mai bine să mă culc jos, pe câmp.

Lumina rampel, te face prea galbenă și sperie. Roua e rece, îngheață și atunci visezi frumos...

De ce, fetiță galbenă, ai inima bună și fragedă? N'ai spus că morțile voastre nu se sărbătorese?

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

Gafa Neantului

Primim recenta tentativă polemică din „Curentul Magazin”, doar ca o nouă gafă a d-lui Șerban Cioculescu, după modelul celui clasic: eliminarea marșului „La Arme”, din ediția definitivă a versurilor lui Șt. O. Iosif.

D. Cioculescu, vrând nevrând, se înscrie la o lecție catehetică. I-o vom administra, la apariția lucrării noastre în care prezentăm într'adevăr ortodoxia ca „ultimă știință”, cea mai mare!”

Gafa fostului critic de la „Adevărul Literar”, se explică, — adăugăm, — din prea multă nepricepere în problemă, ca să pară o veche perfidie. După ce a înjurat cu „competență”, pe „specialiștii ortodocșiei”, criticul purist în literatură, speră să-l asocieze împotriva aserțiunii că omul creștin poate folosi instrumentul observației și verificării, în cunoașterea sacră. Numai că, aserțiunea simplă, n'are cum să supere pe specialiștii, care se va pronunța la examinarea metodelor anunțate. Pornit pe tăgadă, din principiu, d. Cioculescu, riscă, — repetăm, — să primească lecția de catehism. Dacă totuși evita înstruirea, din orgoliu, de ducem cu anticipație, că d. prof. Șerban Cioculescu acceptă să se restete neantului în acele facultăți ale d-sale, care îl pot servi de instrument, în investigația sacră.

Curat, gafa neantului!

C. F.

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

COCA ARDELEANU

CINEMA ARO: MOȘTENITORII VESELI

O comedie cu humor, specific francez. Începe cu sfârșitul aventuroasei vieți a Baronului de Mondesir. Atacul de inimă, e de altfel prezis de un tablou ce nu mai vrea cu nici un chip să stea pe acelaș plan cu celelalte „icoane de familie”.

Fiind un nobil ce și respectă blazonul, lasă moștenitor pe fiul său natural — din întâmplare ajuns la demnitatea de factor poștal. Acestuia, rangul adus peste noapte de neașteptatul atac de cord, i se pun spre rezolvare diverse probleme, ce devin tragedii — pentru un om simplu.

Felul cum aceste mici tragedii, devin până la urmă, pentru amatorii de happy-end — comedii — ne este arătat de Fernand, Elvira Popescu și Jules Berry. Hazul jocului lor este amplificat de „argot-ul local” vorbit fără cusur de protagoniștii filmului.

ADRIANA NICOARA

CINEMA TRIANON: MISTERUL DIN SANTONA

„Misterul din Santona” încețază de a mai fi mister după primele acte.

Filmul începe într'un ritm trepidant după care urmează câteva acte asemănătoare unei pește, care devine șerbet aproape de sfârșit, când toate cărțile se dau pe față și „E” este salvat dela execuție în ultimul moment.

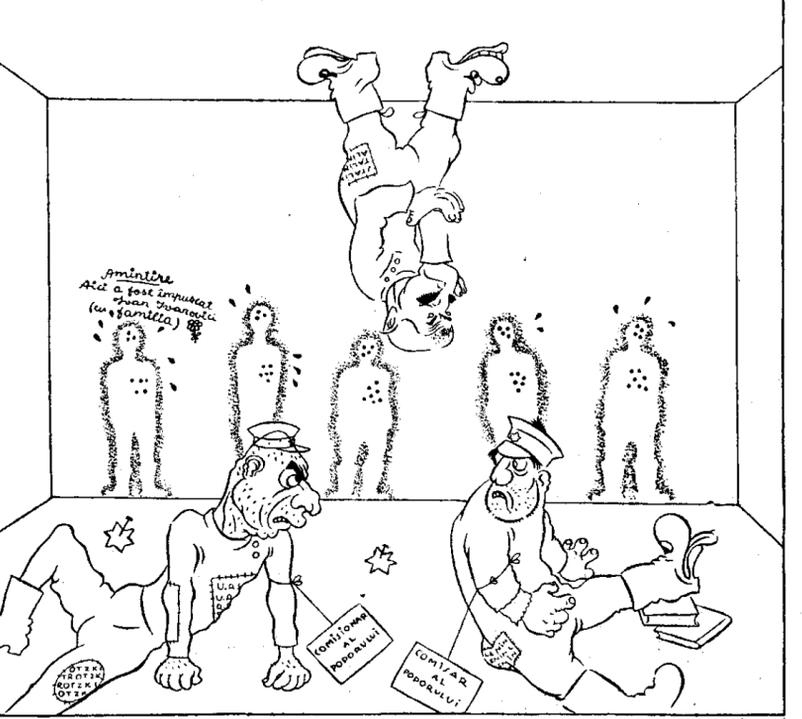
L'am revăzut cu plăcere pe Paul Wegener. Ca și pe frumoasa Camilla Horn, în rolul unei aventuriere ce dovedește a avea foarte mult suflet. (Dealtfel, în filme”, bărbații sunt teribili de privilegiați, neavând deaface decât cu asemenea suflete no-bile-camuflate).

Gustav Frölich, decorativ în uniformă și destul de șters „în civil”.

Kathe Dorsch, mai puțin reușită decât în neuitatul rol al sculptoricei dintr'un film precedent.

Subiectul creat pe scheletul obișnuit al filmelor de spionaj, reușește totuși să țină încordată atenția spectatorului amator de acest gen de spectacole. Mai ales că din cauza sgomotului făcut de excesiv de numeroasele personaje ale acestui film — din această cauză un pic obositor — poți avea șansa de a nu auzi o eventuală alarmă...

ADRIANA NICOARA

— De ce-o fi stând tovarășul Stalin cu susu'n Jos? — Ce să faci săracu! Doar așa mai poate vedea și el șitu știa favorabilă pentru noi...

ADRIANA NICOARA

PERSONAGHE

- Ion Moraru d'Artagnan
- Grigore Cocos Atos
- Constantin Albeanu Portos
- Dimitrie Micșunescu Aramis
- Gogu Planchet
- Lucia Sotia
- Doamna Duda Prietena
- Madam Ana Gospodina
- Miron El
- Mirela Ea
- O servitoare
- Patru oameni.

ACTUL I

Mușchetarii au INTORS

Actul I din piesa „La revedere mușchetari”

de TRAIAN LALESCU

și mereu agitat; îi place să vorbească mult și pompos).

GOGU: (se înclină în fața Luciei) Sărut mâinile, d-nă. Totul e în perfectă ordine. (se întoarce spre d-na Duda): Salve, păpușe!

D-na DUDA: (indignată): Asta e prea mult.

GOGU: (vorbind cu Lucia, fără să-i dea nici-o importanță d-nei Duda): Ce să vă spun doamnă? Era o inghiesuială teribilă la biurul de voiaj. Doi domni m'au înjurat și o conia a leșinat. Ci-că am călcat-o pe picior. Dar vă jur pe ce am mai sfânt că nici n'am atins-o. Am o preamare stimă pentru băturile cucoanelor... Și e o căldură afară, doamnă... O căldură groznică. Vă învidiez că plecați la mare. Pe onoarea mea.

LUCIA: Eesențialul e că mi-ai adus bilețul. Dă-mi-l te rog.

GOGU: Imediat (se caută prin buzunare): Unde dracul l-am pus?

D-na DUDA: (interzând): Nu poate erta afrontul suferit: Domnule Gogu. Țin să te avertizez că nu sunt păpușa dumitale.

GOGU: (disperat): Doamnă, nu-l găsec. D-na DUDA: Ce?

GOGU: (nenorocit): Biletul!

D-na DUDA: (disprețuitoare) Vrei să schimbi subiectul... N'ai curajul să dai piept cu mine.

GOGU: (umănat): Aaaa! Piept (se caută în buzunarul dela piept) Uite! (îi sărută mâna doamnei Duda): Grație dumitale l-am găsit. Ești o adevărată păpușă. (Se întoarce spre Lucia și îi dă biletul).

LUCIA: Ai tocmii o căruță pentru ouăre?

GOGU: (mândru) Se putea să uit eu ceva. Căruța va sosi din clipă în clipă... Doamnă... puteși să vă scotitiți ajunsă la Constanța (cade extenuat într'un fotoliu).

D-na DUDA: Te-am prins. Acum nu-mi mai scapi. Poți să-mi spui de ce ești atât de obraznic?

GOGU: (făcând pe miratul) Eu, obraznic cu dumneata? Eu care te stimez atât de mult?

D-na DUDA: Atunci de ce mă faci mereu: „Păpușe”?

GOGU: (entuziasmat) Dar asta e cel mai frumos compliment ce ți-l pot face, conia! (admirându-i cuvintele) Păpușe... Păpușică... Păpușel... (explozând) Doamnă, te iubesc!

D-na DUDA: Nu pot spune că nu ești galand.

LUCIA: (pornind spre dormitor) Domnul Gogu e un poet în felul lui (cu mâna pe clanta uși). Pe mine o să mă ierțați o clipă. Mai am ceva de aranjat.

D-na DUDA: Vin și eu cu tine.

GOGU: (sărind de pe fotoliu, o apucă pe doamna Duda de braț): Mai stai puțin! Te-a speriat declarația mea? Uite, îți jur că o să fiu cuminte. (Lucia a intrat în dormitor. Gogu se uită după ea și apoi vorbește): Și să nu crezi ce-a spus dânsa. Nu sunt poet. Sunt altceva. (Cu un ton misterios în glas): Sunt un autor dramatic ratat.

D-na DUDA: Ei, nu!

GOGU: (Cu o mână resemnată): Da!... Ce să-i faci? Dar dacă ai ști câte piese minunate am făcut până acum... (mică pauză)... În imaginație, bine înțeles... N'am timp să le scriu. Dacă le-ai ști scris, numele meu s'ar afla aflu acum în toate gazetele (arătând cu degetul titlul unui articol imaginar): Gheorghe Manu, mare autor dramatic. (adresându-se d-nei Duda): Superb, nu?... Dar cum poți scrie ceva când mereu trebuie să alergi... A-leargă după bilete de tren... Fugi la fabrică... Du-te la bancă... grăbește-te că nu mai găsești zahăr la băcănie... Du-te la gară de tocmeste căruțe... Aleargă, aleargă, aleargă. Asta e meseria mea: Prietenul familiei, o-mul care aleargă.

D-na DUDA: (admirându-i silueta rotundă). Nu poți spune că ai slăbit de prea multă alergătură.

GOGU: Dar nu e vorba de mâncare, doamnă. Sunt gras... dar un gras anonim. Dacă eram bariton și cântam la operă, până acum eram celebru cu chilogramele mele. Dar mai celebru eram dacă scriam o piesă de teatru. Nu te-ai mai fi supărat că-ți spun: „Păpușe”. Te-ai fi lăudat. (mică pauză) Și cum crezi că-mi găsec eu subiectele?

D-na DUDA: O! fi citind și dumbeta piese streine.

GOGU: Vai, doamnă... Mă umiliți... E drept: fur... dar fur într'un chip inteligent: Fur subiectele din viața de toate zilele. Viața doamnă, e cea mai vastă și frumoasă piesă de teatru.

D-na DUDA: Teoria asta nu e originală. Au mai spus-o și alții înaintea dumitale.

GOGU: (prins cu mâna sac): Tot ce se poate. N'o fi originală dar e foarte adevărată. (entuziasmat): Și câte subiecte nu-ți oferă viața!... Uite!... Tot ce se întâmplă în casa asta e o mică tragedie: Doi soți cari nu se înțeleg: el, ocupat cu afacerile... ea, cu flirturile... Strănică piesă ar mai eși... Sau, dumnetal... Dumneata ai fi o eroină grozavă într'o tragicomedie: „Intrigă și Amor”. Mi se pare că s'a mai scris așa ceva, dar nu face nimic. Pot să-i schimb titlul... Parcă și văd decorul: O casă de păpuși, și în mijloc o păpușă cu un mecanism care-o face să vorbească. Dar nu spune: Ma-ma... Ma-ma... ca toate păpușile... Spune doar: Știu-tot... Știu-tot... Știu-tot... D-na DUDA: Ești un obraznic!

GOGU: Nu, doamnă sunt un autor dramatic ratat.

LUCIA: (iese din dormitor, îmbrăcată într'un costum de voiaj) Sper că nu v'ați certat încă.

GOGU: (luând-o înaintea doamnei Duda) Vai de mine! Cum putești spune așa ceva? Noi doi ne înțelegem de minune.

LUCIA: Imi pare bine. Ei, domnule Gogu, am să te mai rog ceva.

GOGU: Mereu la dispoziția dumitale.

LUCIA: Uite ce este. Fil atât de draguț și du-te până la o librărie de-mi cumpără câteva cărți. Nicl prea serioase, nici prea ușoare. Mă bizui pe gustul dumitale.

D-na DUDA: (insinuând) Crezi că o să ai timp de citit în vacanță?

GOGU: Doamna Duda are dreptate. Gândiți-vă. O să vedeți tot timpul marea.

LUCIA: Dela Constanța nu se prea vede.

GOGU: Insfârșit, asta nu contează. O s'o simțiți. Marea posedă un fluid special. (Vissător) Un răsărit de lună la mare... Superb... (revenind la realitate) Și dumneata vrei să citești în timpul asta! E un sacrilegiu.

LUCIA: Spune mai degrabă că ești obosit și că nu vrei să mergi la librărie.

GOGU: Cum puteți insinua așa ceva? Eu să fiu obosit? Adineauri îl spuneam doamnei Duda că meseria mea este să alerg... Uite! Chiar acum alerg la librărie. (Pornește spre ușa din stânga și se întâlnește în prag cu Ion).

ION: (soful. E un om de 48-50 de ani. Are părul albit pe la temple. E cecece se poate numi: „un domn bine”. Il caracterizează aerul lui obosit și plictisit): Incotro, Cogule?

GOGU: (bănuind rostul întrebării și știind că între două rele e de preferat cea mai ușoară): Tocmai mă trimisese doamna Lucia să...

ION: (Luciei): Era ceva important? (se îndreaptă spre d-na Duda, îi sărută mâna și apoi își sărută, absent, soția).

LUCIA: Il rugasem doar să-mi cumpere nite cărți. Dar nu-i neapărat nevoie.

ION: (lui Gogu) Atunci, mai bine, lu-te la fabrică și adu-mi mapa albastră din sertarul din dreapta. Am acolo niste acte importante și am uitat să le aduc. Nu știu ce am... sunt obosit.

GOGU: Vezi, doamnă: soarta se opune să cumpăr cărți. A învins răsăritul de lună. (pornește spre ușă. În prag se întoarce): Sărut mâinile, doamnă (doamnei Duda): Salve, păpușe. (iese în grabă).

D-na DUDA: (după plecarea lui): Tare zăpăcit mai e!

ION: În schimb e foarte cumsecade. (privind-o pe doamna Duda): Dar abea acum văd ce rochie minunată ai, conia.

D-na DUDA: (flatată): Găsești? Croitoreasa pretinde că e după un model original din Paris.

ION: (galand) Sunt convins că nu minte. (întorcându-se spre Lucia): Ei! Cum mai stai cu impachetatul, dragă?

LUCIA: Mai am de pus câteva fleacuri într'o valiză.

ION: Perfect! Știi ce m'am gândit? Il trimet înainte pe Gogu la gară să-ți oprească loc. Am auzit că e o inghiesuială teribilă în trenuri. Toată lumea vrea să fugă din București, pe căldurile astea.

D-na DUDA: Numai dumneata rămâi aici Te plâng!

ION: Ce să fac, conia? Afacerile-s de vină.

D-na DUDA: Tocmai acum câteva minute vorbeam cu Lucia. Te plângem amândouă. Să nu poți avea câteva zile libere. Lucia spunea că n'o să-i priască vacanța fără dumneata.

ION: Exagerează că de obicei. (Luciei): O să întâlnești acolo prieteni. N'o să fii singură.

D-na DUDA: (răutăcioasă): În privința prietenilor ai dreptate. Chiar astăzi l-am întâlnit pe Bob care-mi spunea că pleacă și el la Constanța... Și închipește-ți că Lucia nu știa nimic.

ION: (fără să tresară): Vine și Bob? A-tunci totul e în regulă. (Luciei) O să ai cu cine vorbi.

D-na DUDA: Asta-i spuneam și eu. (Se uită la ceas. Și-a făcut datoria de a anunța soful, și acum găsește că e momentul să plece). Vai! Dar e aproape 12... și trebuie să plec! Mai am o mulțime de treburi. (lui Ion) Nici nu-ți închipui câte necazuri are pe cap o biată femeie.

ION: (ușor plictisit) Știu: croitoreasă... modistă... coiffeur... Nestor...

D-na DUDA: (încântată) Exact Trebuia să-mi închipui că știi. Ai și dumneata nevestă (o sărută pe Lucia, tot din vârful buzelor). La revedere dragă... Drum bun... (cu pușină ironie) și petrecere frumoasă la mare...

LUCIA: (rece) Mulțumesc. Ești prea draguț.

D-na DUDA: (fi strâmbă mâna lui Ion) La revedere. Și afaceri ușoare.

ION: (După ce-i sărută mâna) Vă conduc până la ușă. (E amândoi în stânga. Lucia rămâne singură. E nehotărâtă. Pornește spre dormitor dar se oprește în mijlocul drumului: Va rămâne în hall. Ion se întoarce. Lucia încearcă să pară calmă. S'a rezemat de mîsușă din mijlocul camerii. Ion se apropie de ea, ia o revistă depe mîsușă și se așează într'un fotoliu).

ION: (răsfoind revista) Știa că Bob pleacă și el la Constanța?

LUCIA: (hotărâtă să-l înfrunte) Da! Știam!

ION: (mirat de sinceritatea ei, ridică ochii depe revistă) Și de ce nu mi-ai spus nimic

până acum? A trebuit să aflu totul dela femeia asta... Să-i suport ironiile.

LUCIA: (ascunzându-și emoția) Nu vedeam ce te-ar putea interesa. Nu-i nicio crimă că vine și Bob la Constanța... (brusc): În definitiv, n'are niciun rost să mă vorbim. (se îndreaptă spre dormitor).

ION: (de astă dată glasul lui e plin de hotărâre): Ba are rost. Știu prea bine că nu mă mai iubești. Nici nu mă interesează lucrul ăsta. Dar mă gândesc la ce vorbește lumea.

LUCIA: (isbucnește): A! Numai la atât?

ION: (o întrerupe): Da! Numai la atât. Mă uitam adineauri la femeia asta infectă. Dece crezi că a venit aici?... Ca să ne rădă în nas. Mereu se uita la mine. Parcă vroia să-mi vadă coarnele. Și când mă gândesc că s'a dus acum în altă parte să transmită ultima noutate: Plecarea frumosului Bob la Constanța! Și să-și bată joc de noi.

LUCIA: De asta ți-e teamă! Să nu-și bată lumea joc de tine. (mică pauză). De ce nu te-ai repezit la ea? De ce nu i-ai spus că ești sâtl de intrigile și de glasul ei mioros? De ce n'ai dat-o pe ușă afară?

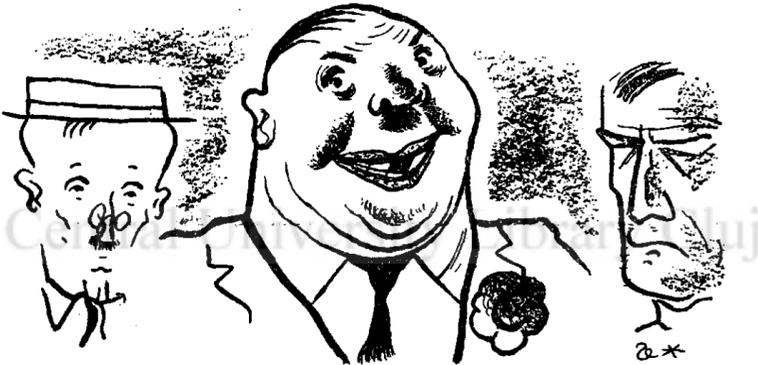
ION: Astea nu sunt obiceiuri.

LUCIA: Sigur! Astea nu sunt obiceiuri pentru lumea bună. Te gândeai la ce-o să spună ceilalți despre tine. Și-atunci ai răspuns cu un glas la fel de mioros ca al ei. (îmăntându-l): Vai, conia, rochia asta e minunată... Vă conduc până la ușă (disprețuitoare): Mi-eram silă de tine.

ION: N'am să mă compromit din pricina ta. Și cred că n'ai de ce să te plângi. Am fost întotdeauna un soț model.

LUCIA: Ai o foarte bună părere despre tine: Un soț model! În fond ai dreptate. Ai întrecut cele mai optimiste așteptări. În cel mai scurt timp ai ajuns la fel de artificial ca toți din jurul tău. Te poji lăuda că ai salvat întotdeauna aparențele. Toată lumea te poate socoti cum ai spus: Un soț model.

ION: (cu conștiința împăcată) Nu te-am înșelat niciodată.

mapă albastră în mână): Aaa! Tu ești, Gogule? Dă'o'ncoa!

LUCIA: (la telefon) Ei nu!... Nu-mi vine să cred.

GOGU: (dându-i mapa, lui Ion): M'am întâlnit când mă întorceam dela fabrică cu domnul Ionașcu. Mi-a spus să-i dați neapărat un telefon. Are ceva important de comunicat.

LUCIA: (la telefon): S'ar putea să ai dreptate...

ION: (Luciei): Termină, te rog, mai iute. Am ceva de vorbit.

LUCIA: (fi face semn lui Ion că nu poate închide. Apoi, în pînăia telefonului): E o rochie foarte draguță.

ION: (disperat): Poftim! Au început să vorbească despre toalete. Nu mai termină nici peste-un ceas.

LUCIA: (la telefon): Da... Fusta e plisată!

ION: (disperat): Auzi, domnule Plisată! (Afară se aude soneria. Apare servitoarea).

ION: (servitoarei): Oricine-o fi, nu-s acasă. (servitoarea iese).

LUCIA: (la telefon): Gulerașul e din dantelă.

GOGU: (atenț la ce vorbește Lucia): Trebuie să fie foarte frumos.

ION: Ai înnebunit! Ce te-a apucat?

(apare servitoarea cu o cutie de pălării în mână).

SERV.: Au sosit pălăriile, conia.

LUCIA: (la telefon): Iartă-mă, te rog, o secundă... Vai de mine, nu mă deranjezi de loc... Numai o secundă. (Lasă receptorul pe mîsușă și se adresează servitoarei): Du-le în dormitor. (Servitoarea trece în dormitor).

ION: Cu cine vorbești?

LUCIA: (rece; n'a uitat încă discuția dinaintea): Cu o prietenă.

ION: Nu poți termina mai iute? Ai auzit că am ceva important de vorbit!

LUCIA: Nu-i pot trânti telefonul în nas.

SERV.: (teșind din dormitor): Trebuie să iscați aici. (fi dă Luciei o hârtie și un creton).

LUCIA: (iscăind, lui Ion): Dă-i fetei care a adus pălăriile un bacșiș.

ION: (deschizând portmoneul): N'am mărunt.

GOGU: (se caută prin buzunare și-i dă servitoarei o monedă): Dă-i asta fetei.

LUCIA: (trece la telefon): Iartă-mă c'am întârziat... Ce spuneați?... Aaa, pălăria e asortată perfect. Chiar acum am primit-o.

ION: (plictisit): Asta cum mai e?

GOGU: (Mecanic): Cu danteluță...

ION: Ești un caraghios!

LUCIA: (la telefon): Cu danteluță...

GOGU: (mândru): Vezi, dom'le?... Am avut dreptate...

SERV.: (întorcându-se de afară): Conia, au venit oamenii cu căruța pentru ouăre.

LUCIA: (cu mâna pe pînăie, servitoarei): Spune-le să aștepte puțin.

GOGU: (privindu-și ceasul): Puteau să vină mai devreme. (Iese împreună cu servitoarea).

LUCIA: (la telefon): Știi ce? Îți telefonez eu mai târziu. Am acum puțină treabă... Adevărât! Așa-i mai bine... La revedere, dragă. (Închide telefonul).

ION: (fericit, se repede la telefon): Insfârșit! (face un număr; apoi, supărat închide telefonul): Ocupat!

LUCIA: Ce-s eu de vină?

ION: Puteai să termini mai iute.

(Apare Gogu din stânga împreună cu servitoarea și doi oameni).

GOGU: (celor doi oameni): O să luați cuferulele astea și o să le duceți la gară. Să așteptați pe peronul din față. Am să vin și eu mai târziu. Ați înțeles?

UN OM: Teles coane.

GOGU: Bine; Atunci puneți mâna (servitoarei care-i incomodează): Dă-te, fetițo, la o parte.

LUCIA: (oamenilor): Luați-l pe ăsta cu grije să nu se spargă ceva.

UN OM: Nici o grije, conia (celuilalt): Hai, mă... Un, doi, trei (ridică amândoi cuferul).

(Telefonul sună. Lucia și Ion se reped la el. Ajunge primul, Ion).

ION: (ridicând receptorul): Alo... Ce? Nu, domnule, greșeală. (soneria sună afară).

ION: Alo! M'au înnebunit soneriile astea. (telefonul sună).

ION: (ridicând receptorul, enervat): Alo! Ți-am mai spus odată: greșeală. Fii puțin mai atent.

UN OM: Atenție la ușă.

GOGU: Vedeți să nu zgâriați ceva.

SERV.: (apare în prag, foarte mirată): Conașule, vă caută trei domni.

ION: Nu le-ai spus că nu-s acasă? (plictisit): Cine sunt?

SERV.: Nu știu.

ION: Dă-i afară.

SERV.: (rușinată de ce spune): Mi-au spus să vă spun: „Cocoșul măcăie în umbrelă”.

(Lucia și Gogu sunt consternați).

ION: (plăcut surprins): Ce-au spus?

LUCIA: Or fi niște nebuni.

GOGU: (perplex, repetă spusele servitoarei): Cocoșul...

(Apar din stânga Cocos, Micșunescu și Albeanu. Se lovesc de cei doi oameni care duc cuferul. Moment de încurcătură. Sunt toți trei joviali, cu mâinile întinse în semn de mare entuziasm. Il completează pe Gogu): „măcăie în umbrelă”.

COCOS: (e înalt și voluminos; îmbrăcat dezordonat. Se repede cu brațele întinse la Gogu): d'Artagnan!

GOGU: (refugiindu-se lângă Ion): Scapă-mă! Aștia au fugit de la balamuc.

ION: (se îndreaptă spre ei): Ce, dracu?... Nu v'izez?... Voi sunteți?

COCOS: (se repede de astă dată la Ion): d'Artagnan! (il îmbrățișează).

GOGU: (zăpăcit): Asta are o idee fixă.

ION: (celor trei): Și voi...

COCOS: (întovărășindu-și spusele cu o plecăciune caraghioasă): Atos!

ALBEANU: (e mic și pipernicit. Are pînă nez. E îmbrăcat în haină neagră, cu pantaloni albi. Are în mână o pălărie de paie. Întindea lângă Cocos, făcând același gest de plecăciune): Portos! (e ridicol de mic lângă Cocos).

MICȘUNESCU: (E rotosel, cu mustața tunșă englezește și cu o chelie superbă acensă sub câteva fire de păr. E îmbrăcat elegant. Un costum „fantezi”, călcat impecabil. Are floare la butonieră. Trece lângă ceilalți doi): Aramis!

ION: (pușin emoționat): Cei trei Mușchetarii!

Note germane

IN 1813

marele scriitor și luptător naționalist Ernst Moritz Arndt (1789-1860) a publicat un „catehism pentru ostașii germani” — „Katechismus für den deutschen Krieger” und Wehrmann, — care poate sta, ca stil și conținut patriotic, alături de cele mai frumoase documente literare.

Anul 1813 a fost un crucial pentru libertatea poporului german. Astrul lui Napoleon apunea și se năstrea o nouă Europă, în cadrul căreia poporul german și rămânea rezervat un rol politic hotărâtor. Dar acest rol trebuia garantat printr-o optimă apărare națională, — printr-o armată înzestrată nu numai cu cele mai bune metode și unelte de luptă, ci și păstrându-se și de o înaltă concepție despre rosturile ei. Asupra acestei concepții insistă catehismul scris de Arndt. Cele 20 de capitole ale cărții „in care se învață cum trebuie să fie un ostaș creștin și cum trebuie să plece cu Dumnezeu la luptă” sună solemn ca textele biblice, lapidar în preceptele lor și măreț în avânt. Nu știu de ce le-aș compara cu pururi proaspătă „Cântare a României” a lui Alecu Russo.

Arndt vede în război o necesitate inevitabilă căsă vreme va fi ură și invidie între oameni. Există război fiindcă există răul: „Naivule, du-te și întreabă-L pe Dumnezeu și istoria Lui și revelația și ele îți vor da răspuns; întreabă viața și experiența vieții și ele îți vor tălmăci cuvintele. Tu trebuie să dorești pacea, dar lumea dorește războiul; tu trebuie să iubești pacea, dar lumea urăște odihna. De aceea este războiul... Fiindcă suntem așa de răi, de aceea este războiul, și fiindcă suntem așa de nefericiți, de aceea există răul. Vai de omul acela însă care însetează după sânge nevinovat, care umbli să subjughe popoare nevinovate! Răutatea ei se întoarce asupra capului și Dumne-

zeu din cer va pedepsi pe tiran. (Despre desbinare și război)”,

Războiul poate fi drept sau nedrept, după cum e drept sau nedrept țelul pe care-l urmărește. Drepte sunt numai țelurile libertății și drept este numai războiul împotriva asupritorilor și împotriva mercenarilor lui cari nu luptă pentru onoare și libertate, ci pentru bani și pradă. Soldatul adevărat însă are onoare, el e modest și bun, nu jubește cruzime, ci se teme de Dumnezeu, — e disciplinat. „Disciplina soldatului german trebuie să fie acuma foarte severă; căci nu ar fi onorabil ca un popor, ai cărui străbuni sunt slăviți de istorie pentru cinstea, pietatea și credința lor, să se păteze cu fapte desfrânate și neomenești... Nici un soldat german nu trebuie să se îmbogățească, în timpul războiului, cu argint și aur, nici să se

ERNST ARNDT

lase pradă poftelor și plăcerii, ci dreptatea trebuie să-i fie scop, iară răsplătirea cea mai înaltă onoare și virtute. Războiul este o muncă sfântă, ca să fie salvată libertatea; el nu trebuie să fie un câștig prin care războinicul să se asemene cu jefuitorul. (Despre disciplina)”. Ţara poate fi salvată numai prin oameni cinști și liberi, numai prin oameni

cari țin la onoarea lor. „De aceea, dacă doriți un lucru așa de înalt precum este ștergerea rușinii și scuturarea de sub sclavie, trebuie să vă înălțați și cugetele și să tindeți pe ele în sus, unde se găsește cel mai înalt adăpost și ajutor. Zăviașii și ura, vanitatea și ambiția, sgarceria și desfrăul, trebuie să stea departe de acela care luptă pentru sânta libertate și drăpate” (Cum trebuie să fie azi un soldat german)”.
DARA ERNST MORITZ ARNDT

a mai scris, printre altele, o broșură despre necesitatea unei armate germane naționale permanente („Die deutsche Wehrmannschaft”).

Și, iarăși, ne duce gândul la o similitudină încercare a lui Nicolae Bălcescu al nostru. Fără a face alte apropieri, reținem acest puzurii și universal valabil pasaj: „In acea vreme mai veche și încă în primele veacuri, când a venit la ei (= la vechii germani), cereasa Evanghelie a lui Iisus Hristos, dimpreună cu toate binecuvântările, puterea de a te apăra era oarecum întreaga ta viață, așa că om, armă și proprietate erau un singur cuvânt și aveau un singur înțeles. Șeful familiei fiind liber, era totodată și apărătorul născut al patriei. Cine nu era în stare să apere, nu avea dreptul să fie proprietar, — neputincioși și lași erau fără onoare și fără moștenire”.

CULTURA FRANCEZA, CULTURA GERMANA

iată substantive și adjective cari au fost, nu odată, material explosiv în filipicele irascibililor noștri artiștii și filosofi ocazionali ai tuturor sofismelor. Adevărul însă e adevăr și se cuvine apărut în orice împrejurare. De aceea, dacă socotim că este nevoie să ne pronunțăm asupra unei culturi care nu este a noastră, trebuie să nu ne scape, nici un moment, din vedere faptul

că nu noi, apărătorii sau denigratorii ei întâmplători, îi vom mări lumina sau umbra.

Cultură a unui popor este suflet etnic manifestat în cele mai pure și mai înalte forme de expresie, indiferent de vreo situație în topo sau cronologie.

Cultura franceză e cultură a sufletului etnic francez și cultura germană e cultură a sufletului etnic german. Toți cei cari le compară, more geometrico, imaginarele dimensiuni, uită că se găsesc în prezența unor moduri de a fi și nu în fața unor realități pur și simplu ponderabile sau altfel comensurabile.

Certurile dintre culturi și polemicile în jurul culturilor se nasc, după convingerea noastră, din faptul că antagoniștii se situază, totdeauna, pe poezii false, luptându-se de deasupra, nu față către față, ci spate către spate. E delat sine înțeles că o atare luptă rămâne logomahie steamp sau învârlătoare.

Culturile nu au termen de comparație. Ele sunt asemenea „frumosului”, — care nu e frumos că-i frumos, ci frumos că-mi place mie”, — și „ME” îmi place numai ceace convine firii „MELE”.

Culturile nu pot fi imitate, nici imprumutate. Ele sunt asemenea blanei de leu cu care se poate mândri, oricât îl rabdă urechile, asimul din fabulă, — cu care însă nu va impune respect nici celui mai simplu sătean. Și culturile nu pot fi înjosite. Ele sunt sau nu sunt culturi. Dacă nu-s, nu are rost să le dobori, cu înțreg capitalul oțărării tale; dacă sunt, atunci zadarnică firi răvna mâniei! Nicio cultură nu poate fi ucisă, — căci sufletul nu moare. El este cum i-a fost dat să fie și toate căile lui sunt numai ale lui.

Atât deocamdată, — cu adăosul însă că nu ne adresăm nici unuia dintre acei cari confundă prea ușor termenii și faldie după bătaia vântului... și cu memento-ul că noi Românii avem un singur destin cultural: acela de a duce pe culmi cât mai înalte propria noastră cultură.

„PLATEN ARE

calități strălucite” — îl mărturisea Goethe lui Eckermann, — „dar li lipsește dragostea. El își iubește așa de puțin cetitorii și confratria ca și pe sine însuși, — de aceea nici nu va exercita acea influență pe care ar fi trebuit s'o exercite”.

Poezia lui Platen este, într-adevăr, rece. Totuși desăvârșirea-i formală o face să fie căutată după 100 de ani, — dar nu numai căutată, ci și admirată în cel mai autentic înțeles al cuvântului. Dece? Fiindcă Platen a iubit, cu nemişcătoare pasiune, desăvârșirea formală a poemelor sale. De atunci numai un Stefan George a cunoscut furtunile de fulger glacial ale aceleiași pasiuni.

TRAIAN CHELARU

Drum prin sat

Iarna prinde 'n sbor arnici
Pentru paștele din cer...
Satu-i înghesat de ger,
Gem nădejde 'n tălmi...

Printre uliți fărâmate
Trec colinde 'n ropot, mic.
Doamne, totii copii aici
Cintă 'n doine depărtate...

La fereastra din nămeți
Un bujor de fată mare,
Dind priviri de 'ncredințare
Imi aruncă dinimiți.

Nu știu, totăi iarna 'n drum
S'a oprit la geam și schit...
Și colinde-au amuțit...
Satu-i trist în zări și 'n scorum...

Nu-mi trimită, fată tristă,
Vre-un colind să-ți sfarme dorul.
Eu sint vesnic călătorul
După care 'nalti batistă...

C. PĂRLEA

Somm trist

— cântec —

Istovită moare
Ziua pe coline —
Desplețită floare
În dureri depline.

Aromind se cerne
Somm odihnor,
Pe pleoape-asterne
Pace tuturor.

Dormi și tu tristete, —
Bucuria mea!
Flori de tinerețe
Nu-ți mai pot fura.

ETTA SLOV.

Incantație

Pe urmele de altădată
A nins
Cântările de altă dată
S'au stins

Și dorul a căzut acum,
Răpus
Iugirea ca un gând de fum
S'a dus

Pustiu în inimă din nou
S'a strâns
Cu strigăt mort, ca un ecou
De plâns

CRĂIȚA DORU

Note italiene

EMILIO CECCHI,

a fost numit, după propunerea Ducelui prin decret regal, membru al Academiei italiene Secția Literară, în postul rămas vacant prin dispariția regretatului academician, Lucio d'Ambra.

Emilio Cecchi s'a născut la Florența în 14 Iulie 1884. Studiază la Universitatea Florentină, elev al lui Girolamo Vitelli și al lui Ermenegildo Pistelli. Impreună cu Papini, Soffici, etc. participă la mișcarea della rivista „Voce”, iar câțiva ani mai târziu cu alți scriitori, la aceea a revistei „Ronda”. Imprejurul lui 1910 intră în ziaristică, dedicându-se mai cu seamă criticii literare. Din acești ani sunt unele cărți de călătorii, dintre cele mai frumoase ale sale. „Messico”, „Et in Arcadia ego”, asupra Greciei antice și noi, până la recenta „America Amara”, fruct al studiilor și observațiilor din timpul lungilor popasuri în Statele Unite, în timpul cărora atențiunea sa se exercită mai cu

seamă asupra fenomenelor culturale, artistice și politice, și asupra teribilei civilizații americane. O sinteză de un dramatism sguditor, într-o prază precisă ca un document și captivantă ca un roman, Emilio Cecchi a fost întotdeauna interesat de artele figurative, pe care le-a studiat, și în proza sa se găsește reflexurile acestei dragoste neîmplinite total.

Afost printre cei dintâi care au revendicat împotriva diformităților snobe, pictura italiană a otocentului, atât de denigrată de contemporanii străini și de urmașii italieni.

În plastică, Emilio Cecchi a fost preocupat încă, mai cu seamă de epocile pre-renascentiale. Lucrările sale despre Trecentisti și Steneci, despre Pietro Lorenzetti, despre Giotto, sunt acelea care i-au adus, în 1930, cadra de istoria artei italiene la Universitatea californiană din Berkeley.

Recent academician, Emilio Cecchi este în plină maturitate a producției sale literare.

Vaiasca

„IL VETRO” și „LA CERA-MICA”

„Astfel „Il Vetro”, este o adevărată revistă de arhitectură și s'a înscris printre meritele sale pe acela de a fi difuzat și afirmat formula „aerului-lumină”, care nu privește numai obligația acestui sănătos material transparent, de a aduce fluturările azurii ultra-violete pe geamul oricărei locuințe, dar atinge problema însăși a arhitecturii,

care, în fața actuală, numără printre cuceririle ei, salubritatea și luminozitatea. Asupra sticlei, în ultimul timp, au fost publicate o serie de studii de maximă importanță: dubla feastră în raport cu economia de combustibil, etc. Dar toate articolele din această revistă care tratează de tehnica și de arta vetrarie, sunt de un interes neîgăduit. Dacă n'ar fi decât preocuparea de formula vitraliilor medievale, a căror reconstruire caută să fie astăzi realizată, și încă revista „Vetro” ar avea dreptul să se intituleze „revistă de cultură”.

Cealaltă, „Ceramica”, e gemenă cu „Il Vetro”, tratând despre industria, arta și istoria ceramicii, de-a lungul scrierilor specialiștilor. Colecții inedite ale ceramicii italiene oferă ilustrații capitolelor respective, și toate noutățile producției industriale internaționale de acest gen.

Numerose articole tratează despre ceramica refractară și cea termoferă, ca și a compozițiilor abrazive.

Interesul pe care-l prezintă revistele acestea, este proporțional cu interesul crescând al unor anumite cercuri artistice pentru tehnicile rare și vetuste, ale materialelor atât de polimorfe întrebunțate altădată, și atât de neașteptate ca realizare mesteșugărească, uneori.

OLGA CRUȘEVAN

SOCRATES

CANTECE NOI

MINIATURII

Poesia e muzică și gând,
Iar acestea sunt formă.

Dar să nu creadă vreunul
din cei ce ar ceti însemnarea
de astăzi, că în stângăcele
noastre cuvinte am căutat
să dăm o definiție a poeziei,
lucrăm pe cât de greu,
pe-atât de inutil. Am vrut
numai să fixăm unul din aspectele
de competențe ale poeziei,
pentru a face pe acestea
temă câteva constatări și
câteva divagații. Formele,
de care am amintit și cu atât
ocazie, pot fi variate și pe
noi, comentatorii, ele nu ne
interesează acum. Nu ne pu-

tem însă opri de a afirma că
orice regulă a poeziei, impli-

nită cu severitate, e un elogi
pentru însuși creatorul
ei, dar deasemenea va trebui
să constatăm că tinerii poeți
și aduc din ce în ce mai rar
bucuria unei asemenea laude.

Din corespondența pe care
stihitorii binevoesc să ne-o
adreseze, am desprins — în-
tre altele — și aspectul unui
teribil flux poetic (verbal),
care nu pune nici un frâu
„inspirativ”. Sunt nenumă-
rate poeziile care se întind
pe coale întregi de manu-

scrieri, îmbăscite și înghesuite,
poeti asasinând în felul
acesta scâlpăriturile reale care se
ascund în acest stuțarș liric.
Lipsă de control sau abunden-

ță de „material”, nici noi
nu știm cum să definim lucrul,
care din punctul de vedere
al productivității poezice
e oarecum satisfăcător.

Arta, arta adevărată se
poate mulțumi oare cu atât
de puțin? De bună seamă că
nu. Și fiindcă deobicei
exemplele conving, vom spu-

ne că mai toți marii poeți au
știut să se și rezume și în
miniaturi, aducând în câteva
linii, esențe de nebănuită

ȘTEFAN BĂCIU

N. B. — Orice manuscris pri-
vitor la rubrica de față, s trimite
pe adresa Ștefan Baciu, Brașov,
str. Dr. Băluțescu 9.

UMBRĂ

— Nicolae Bălcescu —

Involburarea se stinse în ho-
tarul de lumină al sufletului și
buzele frământate se împodobiră
cu zâmbot de fericire. Dimineața
și despletăse fuitorul de lumină
tot mai alb. Se desprinsese iocana
unui tânăr cu ochi înfloriți în
flăcări de taină, cu obraji bujori,
incadrați în noaptea unei bărbii
stufosae. Stătea în genunchi ră-
zimat de o ladă cu fața înspre
ungherul de vază.

Din tufisurile trezite de hohotul
zârilor jucăuse, o pășărică își
picura trirurile, imn de închi-
nare soarelui poruncitor a toa-
te, în vreme ce sufletul celui în-
genunchiat se dăruia bucuros
domniței în zăbrancă bizantină și-
grăi cu ultima sforțare:

„Domniță, minunea mea mireasă,
îmbracă-te cu hlamida zârilor
diamantine, căci mirele tău,
sufletul meu se îndreptă spre
raiul lanurilor tale de odihnă. Îți
multumesc pentru generoasa în-
găduință ce mi-ai dovedit-o pe-
ste veacuri, dându-mi răgaz a ză-
bovi cu grija de fiecare clipă
să-mi pregătesc zestrea de nuntă.
Mulțumirea sufletului meu n'are
nici cuvinte, nici lacrimi, dar
simt o smucire voinicească spre
tine din fiecare firică de viață.

„O sete sălbatcă mă covârșește
de a-mi striga și porunci
vremea peste dărâmturile vrei-
mii, către fiii fraților mei din
toate zilele, cu nesfârșita dorință
ca ei s'o îmbrace, țesând neobosi-
ți și cu orice jertfă la minuna-
tul război al vremii, în haina îm-
păratească a realității vesnic dă-
ruitoare”.

Gândul coborî atât de înlăun-
trit în adâncurile sufletului, pa-
recă de acolo își scoate porunca
ucigătoare de ură dintre frați și
ziditoare de neam.

Era atât de îmbrăncit de lu-
mina credinței, că marile dato-
rii ale neamului zac ghemuite
sub lespezile necunosținței și
c'asteaptă gemând să fie descă-
tușate și aruncate în aria de lu-
mină a neamului. Și pierdut în
mreața vizionilor de veacuri, își
grăi pentru sine:

„Pământul e vesnic asemenea
firii, care-l îmbracă atât de o-
limpian. Și frații mei înfrățiți cu
ogorele, cu codrii și isvoarele,
sunt incopciați în nemurirea pământului
cu miriade de cheite.
Pentru învesnicirea neamului se
inalță culmile Carpaților spre
ceruri, clădind cetate nebiruită
pentru nemurirea noastră. Pen-
tru noi fremătă codrii ocroti-
tori de vremuri și de neamuri
multe, păraele guralive ce ser-
puesc argintate prin lanurile ier-
burilor înflorite și ale grânelor
aurite. Răzorele blânde se vă-
luresc atât de fermecători în lar-
gul zârilor pentru hrana și țărnia
noastră și Dunărea și marea ce
ocrotesc în poala lor ispititoare
toată câmpia neamului daco-ro-
man ne surăde nouă, căci toate
sunt zidite pentru noi, dela firul
celui de iarbă până la cerul cu
popoarele de stele, luceferi, lună

și soare. Chiar și vuetul vântu-
lului și fulgerile norilor purtători
de ploii sunt numai nouă împrie-
tenși și înfrățiți numai cu noi.
„În calcul turcesc, ascuns sub
pânzele zdrențuite asemenea u-
nui luceafăr sub frânturi de nor,
îmi surădea involburata mea fe-
ricire, acolo în răsărit, mândru
și strălucitor: iocana pământu-
lui strămoșesc, întregit și rotun-
jit după poruncile graiului dulce
românesc. Tot sufletul fmi că-
zuse acolo în genunchi și s'a a-
prins în credința cerească, în pu-
terea armată a neamului. M'am
ridicat cu sufletul atunci în inal-
tul zârilor, de unde am privit
vesnicia neamului prin unirea
tuturor frânturilor, și am înche-
gat, din nou reinviind vremuri
apuse, marea iocană a neamu-
lui întregit. Da, îmi pierduser
totul din lumea aceasta turbure,
dar visul imbrobodit mi l-am
stropit cu lacrima sufletului, care
își sporea gândul spre nepri-
hănită slavă, marea Românilor
sub Mihailu Viteazu. Încercat de
lumina nădejților înflorite, țe-
seam neobosit, din raze de curcu-
beu, haina împăratească, în care
trebuie să se îmbrace neamul
meu”.

Se ridică lujer și grăi năpădit
de un val de viață necunoscut:
„De aici, din preajma vesni-
ciei, din hotarul nebiruit al cră-
esii mele mirese, grăesc fraților
mei, de acolo din răsăritul visu-
rilor mele, cu ultima vrere

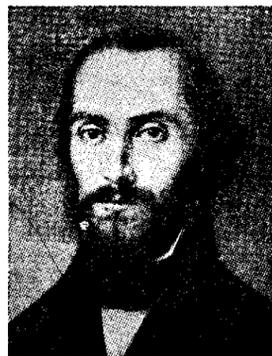
„O mândră oaste, un neam
înmarmat va trebui să aibă Româ-
nia și o avea când va rândul
Dumnezeu răspătirilor drepte.
Ea trebuie să fie rezaimul de fie-
care clipă și instrumentul cel
mai răvănitor de unitate a nației.
Să știe frații mei, că până când
un popor nu va exista ca nație,
nu poate răvni la libertate, căci
înfrățit înarmat, ca pe vremea lui
Mircă, își câștigă voinicește li-
bertatea și și-o apără cu cea din
urme picătură de sânge.

„Ași vrea să strâng fulgerele
și viforul din zări spre a vesti
porunca aceasta, răsărită din
străfundurile firii și miruită de
Domnul, insufletind frații mei
deapururi pentru a lupta și a se
frânge în jertfă întru intruparea
măreții a iocanei pe care am
zugrăvit-o în noptile nedormite
și zilele chinuite, dăruind-o spre
a fi vesnic prezentă în sufletul
generațiilor ce răsăr din lanurile
vremii.

„Nimic nu este mai cheazășul-
tor decât poporul meu, strânit
cu lumina gândului și cu oțelul
voinței”. Căci prin fratele cre-
dincios al brazei, prin țăranel
care și așteaptă dreapta împăr-
țire a soartei, răsufliă clanurile
și sforțările mari ale viitorului.
El ne mărturisește că în ființa
noastră și Dunărea și marea ce
ocrotesc în poala lor ispititoare
toată câmpia neamului daco-ro-
man ne surăde nouă, căci toate
sunt zidite pentru noi, dela firul
celui de iarbă până la cerul cu
popoarele de stele, luceferi, lună

de închinare smerită în fața
altarelor, fie de vitejii cucerito-
toare întru apărarea ființei de
neam, rupt din coapsele de lu-
mină ale lui Zamolxe, Nemuri-
torul.

El este pătruns ca nimeni alt
în lume de minunata cre-
dință că trăește alături cu pământul,
care adăpostește în sânul
lui nenumeratele oștiri ale
strămoșilor și că acest pământ
îndură alături cu el și că se va
ridica la luptă alături cu el îm-
potriva dușmanilor. Nu se ntre-
bă din ce străfunduri își spore-
ște puterile nevăzute, dar e
vesnic treaz și și le apere de o-
trava amesteclului străin, așteptând
dornic să răsără Păt-Frumosul
închepuirilor sale spre a lovi în
stânca statorniciei de credință,
și a scoate apa vie a biruințelor.
El pipăe cu instinctul realității

și acestea îi grăesc că nația își
câștigă și păstrează independen-
ța, numai punându-se sub ocro-
țirea puterii sale, iar nu sub a
străinului, oricât de blând și
dulce s'ar arăta acesta. Rodnica
și întăritoare sevă a pământu-
lui se scurge nebiruită prin hăr-
nicia mânilor în ființa țăranelor
înfrățiți cu gila. Năvalnica lor
invocare învesnicește peste
veacuri trăirea și puterile de bi-
ruință ale neamului.

„Simt cum vine și se prăvale
peste mine lumina de-apururi.
Ea răsare din lădița aceasta ce
ascunde zestrea nunții noastre,
mireasa mea crâiasă. Cărările
gândului meu se pierd în răsă-
rită minunată, care vor înves-
tămintă neamul în haina stră-
moșilor cezarieni și-l vor încu-
nuna cu strălucirea nemuririi,
ridicându-l în albăstrimea Dum-
nezeului.”

„Sufletul mi se dăruie. Lumi-
nile asfințesc în hotarele lui, căci
s'aprinde stelele, făclile de nun-
ță”. Căzu o a floare frântă lăngă
lădița pe care sta scris: „Lui
Ion Ghica”, murmurând cu ul-
tima răsufare:
Soarele și luna
Ne-or ținea cununa...”

Z. SANDU

CRONICA LITERARA

D. IONESCU MOREL: Mai sunt oameni buni, roman

Nu avem intenția să deschidem acum discuția în jurul unei probleme de acută actualitate în literatura noastră. Ne referim la ordinea pe care trebuie să o impună spiritul critic în manifestările vieții intelectuale. Deocamdată subliniem acele aspecte care pun însăși problema și demonstrează necesitatea rezolvării ei. Anume servilismul criticilor profesioniști, față de criteriile streine, și îngusta idee ce o au aceștia despre obiectul aplicațiilor lor.

Spiritul critic, din moment ce își asumă autoritatea normativă, trebuie să depășească prin capacitatea celui ce-l profesază, potențialul tuturor celorlalte manifestări de cultură. Deoarece critica eficientă anticipează producția spirituală, ci nu o secundează. În cazul când poetul, romancierul, ori chiar filosoful surprind nepregătit pe critic, judecățile de valoare ale acestuia nu mai au prestigiu normelor, ci sunt simple opinii. Ceeace se întâmplă la noi. Inseși de modelul strein, profesioniștii critice moderniste, au rămas în urmă, ca mentalitate și intuiție a posibilității de creație românească, și de aceia intervenția lor cu opinii asupra „literaturii” deconcertează publicul cititor, în loc să-l solidarizeze cu principiile ordonatoare. Iată aproximativ termenii problemei.

Legătura între rândurile acestea introductive și romanul d-lui D. Ionescu-Morel, decurge logic, din intenția de a descrie o stare de ansamblu. Intr'adevăr, în acest ansamblu, încă nu găsim un loc determinat așa numitului „roman închinat tineretului”, specie în care intră: „Mai sunt oameni buni”, după însăși indicația autorului.

Critica modernistă se va mulțumi să declare producția de sub pecetea „pentru tineret”, principalul compromisă, invocând argumentul hibridității. O astfel de judecată este însă posibilă, după cum am observat, numai pentru cine se găsește totdeauna ceva mai în urmă față de experiența scriitorilor. Pentru că argumentul hibridității apare meschin dacă ținem seama în mod serios de existența unei probleme a tineretului.

Or, obiectivul în această problemă este deprinderea „binei”, și în acest scop psihologia cercetează dezvoltarea facultăților vârstei tinere. Se ridică deci întrebarea: ce înclinări se desvoltă în chip firesc: cele care produc „binele” sau cele care produc „răul”? Accentuăm criteriul productivității, important în literatură, din moment ce obligăm pe scriitor să creeze eroi a căror viață să fie produsul înclinărilor naturale.

Punând întrebarea dacă facultățile adolescentului produc în mod natural „binele” sau „răul”, lectorul va înțelege că ridicăm o chestiune ce merită să fie dezbătută în ansamblu. Amintim că profesioniștii criticii moderniste au îmbrățișat cu entuziasm modelele streine de tip „Gide” sau „Cocteau”, din care reiese că în literatură prezintă interes numai adolescentul ale cărui înclinări produc „răul”. Firește nu trebuie să uităm libertatea scriitorului. Dar criticul responsabil, va atrage atenția că, în ceeace numim libertatea talentului, se aplică ne-

observată, de multe ori, legea celui mai mic efort. Când într-o carte se speculează cu talent tendințele productive spre „rău”, mai firește, în adolescent, decât cele spre „bine” este normal să observăm că talentul scriitorului beneficiază de facilitățile subiectului său.

Pentru că este mai ușor unui romancier să creeze, parcurgând linia celui mai mic efort, indicată de dispoziția spre „rău”. De altă parte publicul cititor se supune aceleiași legi a minime rezistențe, și astfel se explică succesul „demonismului adolescent”, acceptat, fără discuție, ca model, de critica modernistă.

Dacă lucrurile stau astfel, ar urma cu necesitate, că „binele” nu poate figura în literatură, datorită lipsei lui de „productivitate”. Iar autorul, romancierul, ori chiar filosoful surprind nepregătit pe critic, judecățile de valoare ale acestuia nu mai au prestigiu normelor, ci sunt simple opinii. Ceeace se întâmplă la noi. Inseși de modelul strein, profesioniștii critice moderniste, au rămas în urmă, ca mentalitate și intuiție a posibilității de creație românească, și de aceia intervenția lor cu opinii asupra „literaturii” deconcertează publicul cititor, în loc să-l solidarizeze cu principiile ordonatoare. Iată aproximativ termenii problemei.

Iată un aspect al libertății în literatură, asupra căruia criticul este chemat să se pronunțe cu autoritate. Deoarece aceluiași critic „literar” îi vine spre sancționare un tratat de filosofie în care se încearcă fundamentarea „binei”. Și nu credem că se va găsi critic serios care să combată fundamentarea „binei”, cu argumentul că „adolescența” arată altfel. Iar dacă admitem „binele” fie numai ca „postulat”, vom interzice totuși criteriile lui, din preocupările literaturii, sub motivul hibridității? Conchidem iarăși că problema se reduce la talent, dar talent înseamnă și a gândi metafizic, „binele”. Iar dacă „orientul metafizic” nu se interzice romancierului, pentru critica de răspundere, este obligatoriu.

Panzini, călător printre oameni

Peste chipurile trecutului nu poți să treci, urmând doar svăbiale încercări ale prezentului, care n-au fost verificate și n-au căpătat încă hotărâtoarea pecetea a criticii și estetice. La porțile timpului nostru bat deopotrivă și sorții izbândeii și lamentabilele înfrângeri literare. De aceea, când este vorba de o artă străină, te mulțumești să pășești tot pe căile tradiției, acolo unde ultimul cuvânt a fost rostit, iar opera își deschide lumini care n-au să mai fie întunecate de nicio fugărie sau nestatornică adunbrire.

Cu asemenea gânduri am voit să ne oprim, de data aceasta, la proza lui Alfredo Panzini, ale cărui nefe și romane aduc și acum aceeași savoare a Romagnei, a finutului natal pe care l-a cântat în căldurile sale de vacanță, străne în volumele ce au fost, în mare parte, traduse și în alte limbi. Dacă ar fi să-i căutăm o asemănare în literatura noastră, poate ne-am opri la Calistrat Hogas. Și pe bună dreptate. O opțiune asemănătoare, un umor sămătos, o dragoste de frumusețea naturală pe care le-au cunoscut amândoi din peregrinările estetice, o bunădată fără de margini, un chip clasic de a vedea oamenii și lucrurile, nenumărate și suculente reminiscențe din poezia greco-latină, iată aproprii pe care le surprindem la cei doi scriitori.

Ca și Hogas, Panzini pornește în călătorie însoțit de un prieten, cu care împărtășește magistral, truda, extazul, tristețea și bucuria. Proza lui italiană, ceva mai belfer, și poate mai comodă, pre-

Considerațiile noastre se dovedesc sperăm necesare, în jurul romanului „pentru tineret” al d-lui Ionescu Morel. Moda în critică este a „adolescenților demonici”, iar d. Ionescu Morel, deschide alte drumuri, tinerilor săi eroi. Și fără să falsifice tendințele vârstei.

D-sa a observat cum epoca științei, în care trăim, spre deosebire de alte epoci, oferă minții în formație, alături de enigmatul naturii, deopotrivă enigmatul tehnicii. Or, enigmatul tehnicii pot fi deslegate. Pe deasupra ele impresionează mai viu. Ca atare vârsta fragedă poate fi urmărită în pornirea naturală de a-și explica „mașina” și de a imita pe „homo faber”.

Personajul cărții d-lui Ionescu Morel simte treptat interes pentru numeroasele „curiozități” specifice vieții moderne. Iși îndreaptă atenția spre tot ce a adăugat știința tehnică, la natură. Un avion, o locomotivă, un vapor, nu stau pe același plan psihologic cu arborii, cu configurațiile terestre, etc. Ceeace a făcut mâna omului, îl preocupă în mod special, vrea să-și explice „meșteșugul” și să-l învețe! Băiatul cules de pe maidanul cu „copiii” fără nume, devine la începutul vieții mature, „minunatul meșter al motoarelor”.

Astfel, d. Ionescu Morel are meritul de a fi soluționat practic problema romanului „pentru tineret”, ceeace înseamnă că, profesionistul critic își va spune cu înțelegere cuvântul, adică fără prestigiu.

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

feră unu căluș de munte, o bicicletă cu gumele cercetate la fiecare popas, mai docilă decât fiecare popas, mai docilă decât orice mijloc de transport mânărit de mîntea și mâna omenească.

Și așa, ocolind dealurile mari, pofindu-se singur la răcoare, în umbra unei grădini, la defuneri frugate, începe să povestească aducându-și aminte de spumoase anecdote, de savuroase întâmplări. Cu o astfel de metodă în narațiune a scris una din cele mai frumoase cărți italiene: Mici povestiri din lumea cea mare.

Metodă pe care o extinde la romane, precum și la celelalte volume ale sale: Lanterna lui Dogene. Xantipa. Caut femeie, etc.

Dar Alfredo Panzini este greu de tălmăcit într-o altă limbă și de aceea, negreșit, nu a stărnit prea mult entuziasmul traducătorilor noștri. Totuși, pentru un admirabil exercițiu de vocabular, de imagini colorate, de forme îndrăznețe ale limbajului, ar trebui să se facă încercări și în acest domeniu. (Traducerea uneia din cărțile sale, apărută acum câțiva ani, a eșuat, înfășurând o palidă imagine a adevăratului Panzini).

Pentru bogăția de tipuri literare, de ferice vizioni în lumi felurite, cu descriții care nu se pot uita, cunoașterea acestui prozator italian ne-ar fi de folos; pentru iubitorul de călătorie, în actualitate, ca și în epocile vechi, redescoperite prin farmecul literaturii clasice, întâlnirea cu Alfredo Panzini nu este decât fericită.

C. N. N.

MUȘCHETARIII S'AU INTORS

(Urmare din pag. 4-a)

COCOS: (arătându-l pe Ion): Plus unul, egal patru. (Entuziasm la toți patru. În timpul asta Lucia și cu Gogu sunt conștenți).

ION: (Luciei): Lucia, dă-mi voie să-ți prezint trei vechi prieteni, din timpul liceului. Nu i-am mai văzut de atunci. (celor trei, arătându-le pe Lucia): Soția mea.

MICSUNESCU (entuziasmat): Constanța!

GOGU: O confuzii probabil. Dănsa pleacă la Constanța dar o cheamă Lucia.

MICSUNESCU (lui Gogu): Termină, dom'le, că mă plictisești. (privind-o pe Lucia): Cum s'o confund? Ași cunoașt-o dintr-o mie. E ea, frumoasa Constanța Bonacieu. (Luciei): Doamnă, în fața minunatei voastre fapți mușchetarii se înclină. (Celorlalți doi): Inclinați-vă! (toți trei se înclină).

GOGU: (inclinându-se): Doamne-Fereste!

LUCIA: (adresându-se celor trei): Imi pare bine. Pe mine, însă, o să mă ertați puțin. Mai am ceva de împachetat.

COCOS: Vai de mine, Doamnă. Sunteți doar la Dvs-acasă. (gălbent): Dacă aveți nevoie de ceva, să știți că puteți conta pe cei trei Mușchetari.

LUCIA: (politicoasă): Vă mulțumesc. (trece în dormitor).

COCOS: (după plecarea Luciei, arătându-l pe Gogu): Expediază-l și pe asta.

GOGU: (indignat): Asta-i obraznicie.

ION: (amuzat, dându-i mapa albastră lui Gogu): Uite ce e Gogule: Du-te în biuroș și pune puțină ordine în actele astea.

GOGU: (luând mapa): Un foarte ingenios sistem de a vă descotorosi de mine.

COCOS: Exact. Ai un teribil spirit de observație.

GOGU: (disprețuitor și sacadat): Ha!.. Ha!.. Ha!.. (trece în biuroș).

COCOS: (insufășit, singuri... (o clipă de tăcere penibilă): E curios cum nu găsim nimic să ne spunem.

ALBEANU: Când stau și mă gândesc, sunt aproape 30 de ani de când nu ne-am mai văzut.

ION: Și cum de v'ați gândit, așa, deodată, la mine?

COCOS: E o poveste întreagă. Pe ăștia (fi arată pe Albeanu și pe Micsunescu) crezi că i-am mai întâlnit?... Aș!.. Nu știu cum s'a făcut că i-am văzut eri pe străda pe Aramis... Mă uit eu la el: „Asta să fie Micsunescu Aramis?” Par'că-i lipsea ceva...

ALBEANU: (arătând chelia lui Micsunescu): Părul îi lipsea.

MICSUNESCU: atins în amorul lui propriu): Termină, dom'le, că n'ai haz.

ALBEANU: Și tu n'ai păr.

MICSUNESCU: (celorlalți doi): Tot tâmpit a rămas.

COCOS: Dar terminați odată. Par'că ați fi niște copii. (lui Ion): Și cum îți spuneaam, mă uit la el și-mi zic: „Hai să încerc”. Mă apropui și șoptesc, așa, într-o doară: „Aramis”. Odată-l văd că tresare... Atunci prind curaj) îl bat pe umeri și strig: Micsunescu!.. Se uită și el la mine...

MICSUNESCU: (completând)... Și strig: „Cocos”.

COCOS: Pe urmă ne-am dus să bem un chilogram de vin...

MICSUNESCU: Și am băut mai multe...

COCOS: Ne-am gândit la tine... și ce ne-am spus? „Hai să-l luăm pe caraghiosul de Portos” (mişcare la Albeanu) „și să mergem toți trei la d'Artagnan”.

MICSUNESCU: Ne ducem la Portos... și uite ce găsim! (il arată disprețuitor pe Albeanu).

ION: (râzând): Asta-i adevărat. Portos a rămas cam mic.

COCOS: (cu melancolie): Asta e Albeanu Constantin, cel mai solid băiat din clasă.

ALBEANU: (rezemându-se de cufărul rămas în odă, declară cu emfază): Ce știți voi? Am avut de înfruntat valurile vieții.

MICSUNESCU: (disprețuitor): Și a intrat la spălat.

(Cei doi oameni intră prin ușa din stânga pentru ca să ia și cel de al doilea cufăr pe care se rezema Albeanu).

UN OM: (adresându-se lui Albeanu): Dă-te, dom'le, la o parte!

ALBEANU (speriat sare în lături).

COCOS: (lui Albeanu): Stai mai bine jos. Nu vezi că incomodezi lumea?

MICSUNESCU: Sau, dă-le o mână de ajutor. (ironic, citind dintr-o carte imaginată)... Și atunci Portos a ridicat cu o singură mână greul cufăr!

ALBEANU: (se așază supărat pe o scaun): Te crezi spiritual... chelule!

(oamenii duc cufărul spre ăstare).

UN OM: Noi mergem acum la gară, coane!

ION: Bine! Să-l așteptați acolo pe domnul care v'a tocmii. (oamenii ies).

COCOS: (dezamăgit): Va să zică, n'a mințit caraghiosul ăla. Plecați la Constanța.

ION: Nu, eu nu plec! Pleacă doar nevasta mea.

MICSUNESCU: (interesat. Se gândește să aplice și el sistemul la prima ocazie): Doar nevastă-ta? Cum vine asta?

ION: Sunt prea ocupat... Nu pot merge cu ea.

COCOS: Exact! Îți citim numele în toate gazetele: „Fabrica de produse farmaceutice Ion Moraru” (citind o gazetă imaginată). „Vă doare capul?”

MICSUNESCU: (același joc): „Intrebunțați produsele farmaceutice Ion Moraru”.

COCOS: „Sunteți răciți?”

MICSUNESCU: „Recurgeți la produsele Ion Moraru”.

ALBEANU: (de pe locul lui, imitându-i pe ceilalți doi): Vă cade părul?

MICSUNESCU: (mecanic): „Intrebunțați produsele Ion Moraru”... (își dă seama și izbucnește): Gata... S'a zis cu el. Îl bat.

(Pe când Micsunescu aleargă după Albeanu, apare din dormitor servitoarea aducând o tavă plină cu dulceață).

COCOS: (disperat): Stați mă, că trântiți dulceața și e păcat (la o farfurioară și un pahar depe tavă. Servitoarea trece cu tava la ceilalți).

COCOS: (cu gura plină de dulceață): E strânică. Uite! Vezi? Imi place că ai izbutit în viață. Par'că te-aud vorbind în liceu. (il imită): „Măi băieți, se va vorbi odată de mine. Se vor țări toți la picioarele mele... Toți... Chiar și Moartea în Vacanță...”

ALBEANU: (amintindu-și): Tâmpită mai era Moartea în Vacanță... și n'am să uit niciodată cum o copiam la teze.

MICSUNESCU: (vesel): Sistemul fișucei prinse cu gumelastic... Era strânic...

COCOS: (continuând): Dacă-și bătea cineva joc de tine țipai la el: „Pigmeu caraghios, nu vreau să mă cobor până la tine. Singur, singur am să mă înalț până la glorie...”

MICSUNESCU: Nu luai nimic în serios. Și toate fetele te iubeau.

ALBEANU: Aveai o metodă specială ca să le cucerești.

ION: (amintindu-și): Mă purtam cam urât cu ele.

MICSUNESCU: Par'că te văd și acum. Le priveai cu un aer trist și le spunea: „Nu iubesc pe nimeni. Nu mai pot iubi. Singura fată la care am ținut s'a sinucis din cauza mea.”

COCOS: (râzând): Grozavă minciună!

MICSUN: Și găscuțiile se prindeau imediat în laț. Se îndrăgosteau de tine pentru că te credeau nenorocit.

ALBEANU: (lui Ion): Erai puțin cam zăpăcit.

COCOS: (continuând firul amintirilor): Și Sâmbătă, când scăpam din internat, porneam să cucerim Bucureștiul... Cei trei Mușchetari... Așa ne spuneau toți... N'aveam nici o țintă precisă. Portos scuipa...

ALBEANU: (vesel): Aveam un sistem special: Prin strungăreață.

MICSUNESCU: Și noi porneam încotro cădea scuipatul.

ALBEANU: (lui Ion): Te certai cu toată lumea. Erai genulomul gascon, d'Artagnan... Și aveai dreptate să fii mândru: ești singurul dintre noi care a ajuns bine.

ION: (e, încă, sub impresia discuției avute cu soția lui. Și e hotărât să mărturisească celor trei Mușchetari adevărul, numai ca să se umilească): Am ajuns? Tot naiv ai rămas, Portos.

MICSUNESCU: (lui Albeanu): E un procedeu delicat, pentru ca să spună că ești prost.

ALBEANU: Și de ce, mă rog?

ION: Pentru că și pe tine te-a orbit neonul reclamelor luminoase: „Produsele fabricii Ion Moraru” (isbucnește): Dar de ce stă coșat numele meu acolo sus, pe toate casele înalte? Pentru că am fost deștept: Pentru că m'am înșurat pentru bani.

MICSUNESCU: Ce spui, dom'le?

COCOS: (zăpăcit): Cum? Tu? d'Artagnan?

ALBEANU: Tu, mușchetarul care dispunea banii?

ION: (amintindu-și): Imi venea să vă răd în nas când vă vedeam ploconindu-vă în fața Luciei. Ea, Constanța Bonacieu?... Erați caraghioși... Știți pentru ce pleacă la mare? Pentru ca să se întâlnească cu unul, Bob.

ALBEANU: Bob?... Miroase a săpun.

ION: Da, Bob!.. Un băiat frumos... tânăr și sărac.

MICSUNESCU: (lămurit): Aha, înțeleg!.. Ca la mare!

COCOS: Și de ce nu-i pui mâna în păr s'o scarmeni: nițel? (explozie de satisfacție): Vezi! De aia nu mănsor eu. Nu vreau să am deaceu cu Bobi de ăștia.

ION: De ce nu mă supăr? Pentru că n'o iubesc... pentru că dacă așa goni-o, ar pleca cu banii (râzindu-se la ei): Și, mă rog, de ce-ați venit la mine? (sunt toți trei stingheriți).

MICSUNESCU: (cu un zâmbet trist): Veniserăm să ne salvăm.

COCOS: (stingherit): Nu ții dece... băuserăm, poate, prea mult ier seară. Dar ni se făcuse o greață teribilă de viața pe care au ajuns s'o ducă bieții Atos și Aramis. Și ne-am gândit că tu ne poți salva, că, alături de tine, o să putem retrăi viața pe care o visam în tinerete... (trist): Nu știu ce-aveam... o fi fost vinul de vină... Și am uitat că ești și tu om.

MICSUNESCU: Să nu crezi că noi o ducem mai bine. (confidențial) Știi? Sunt și eu înșurat.

ALBEANU: (vesnic gafeur): Mi-a arătat fotografia nevastă-să... E mai groznică decât a ta.

MICSUNESCU: (exasperat, lui Ion): Vezi? Ți-am mai spus-o: Tot idiot a rămas.

ION: (incercând să gonească tristețea din cameră): Dar de ce v'ați pleoștit așa? Ați venit aici să uitați neazurile. Hai să le uităm!

COCOS: (rușinat, par'că, de cele ce spune): Veniserăm să te chemăm la un chef cu noi, diseară.

ION: (cu un entuziasm fals): Perfect... Diseară ne îmbățăm... Știi?... Un chef ca ăla dela șosea.

COCOS: (zâmbind unei amintiri): Când ne-am descălțat și-am umblat cu picioarele goale prin zăpadă. (S'au mai înveselit. Sunt fericiți că-și pot povesti amintirile. Fiecare găsește câte-un amănunt).

ALBEANU: (lui Micsunescu): Tu îmbrățișai mereu o sticlă și cântai: „Eu sunt foarte melancolic... alcoolic... alcoolic...”

COCOS: Era să te bată un ofițer. Credea că te legi de nevastă-să.

ION: Dar de ce naiba ne îmbățaserăm așa? ALBEANU: (simplu, cu și cum răspunsul ar fi fost normal): Pentru că ne eliminaseră pe șapte zile...

ION: (râzând): Așa e, dom'le. Asta a fost după ce-i strigaserăm în clasă suplimentului de română că-l vrem gol.

MICSUNESCU: (prăpădindu-se de răs): „Și n'i corapi.

ALBEANU: (mirându-se singur de curajul lor de atunci): Zăpăciți mai eram.

COCOS: Până la urmă nu ne-au mai lăsat să stăm împreună.

ION: Pe tine te-au mutat lângă unul... (cântând să-și aducă aminte): Cum naiba îi spunea?... Era lung și desirat...

COCOS: (cu scârbă): Și miroase urât... Noi îi spunem: „Umbrelă”...

ION: (amintindu-și): Exact... Pantelimon C. Victor.

COCOS: Intr'o oră de geografie am început să măci în urechea lui Pantelimon.

ION: Par'că-l văd pe borșosul cum te-a întrebă... „Ce faci acio, Cocos?”

COCOS: Și tu ai răspuns din fund pentru mine: „Cocosul măciac'e'n umbrelă”...

ALBEANU: Nu!.. Nu se poate!.. Precis că ne lipsea o doagă...

COCOS: (trist): Acum suntem normali.

ION: (urmând firul amintirilor): „Și pe urmă, cheful grozav după bacalaureat... (mai înțeleg minte jurământul mușchetarilor?... (incercând să-și amintească): „Și astăzi când... Și astăzi...” (zâmbind stingherit): „Am uitat...”

ALBEANU: Stați că-l mai țin minte eu... Și astăzi când cei trei plus unul mușchetari se despart...”

COCOS: (continuând ca'n vis): „...ei jură să nu-și uite niciodată frăția. Și dacă...” (nu-și mai aduce aminte).

MICSUNESCU: „...dacă vreodată se vor reintâlni, prietenia lor va reinvia...”

COCOS: „Dacă nu se vor mai recunoaște, dacă vor fi alți oameni, ei jură...”

ION: (transfigurată): „...ca măcar, timp de o lună să se desprindă d'n noua lor viață, reîntorcându-se la aventurile celor trei plus unul mușchetari...”

(tăcere penibilă).

ION: (izbucnind): Și de ce-am călca un jurământ?

(Cocos și Albeanu tresar).

MICSUNESCU: Eram niște copii. Tu acum ai afaceri importante...

ION: (entuziasmat): Dar n'o să se dărâme fabrica dacă-oi lipsi o lună... (lui Micsunescu): Sau ț're teamă că nu-ți dă voie nevastă-ta să pleci singur?

MICSUNESCU: Aaa, Nu! O să mă răstesc la ea și o să-mi dea voie... (după puțină ezitare): mai ales c'o s'o rugați și voi. (Se aude telefonul).

HOLERA

de EUSEBIU CAMILAR

In noaptea lungă de iarnă, flăcăii au adus fluierul și era veselle mare. Chiuiau ca'n fundul codrului. Băteau pământul cu ciubotele, cu opincile, iar fetele în picioare pe laiță și pe pat, se uitau la dansii cu mâinile la gură.

Unul, mărunt, bătând pământul, își debrăcă întâi mințeanul, apoi bondița, apoi cămașa. Rămasese numai în ciubote și'n bernevice, sărea cu pumnii în sus. Pe trupul puros îl lungeau boabe de sudoare. Cealaltă se'ngrămădiră prin colțuri, să-i facă loc.

El luă de pe policioară cutitul lung de tăiat vite, îl infipse în mijlocul casei și bătea pământul sărind în jurul cutitului. Fluierul își schimbă fluierul când la un colț al gurii, când la celălalt, și sufla cu ochi ieșiți din cap, pe scăunșul cu trei picioare. Dărdăiau ferestile, iar străchinele de pe dulap căzură una câte una.

Flăcăii întindeau spre jucăuș pumnii, îndemnându-l:

— VII... Nu te lăsa, VII...

— Mai tare, VII...

Vii juca în jurul cutitului și câteodată se pleca și-l apuca mânerul între dinți. Și așa aplecat, bătea pământul cu călcăile țintuite.

Lumina lămpii despărțită în două limbi galbene, își mărea când o limbă, când cealaltă. În butucii aprinși în sobă s'auzea un plâns departă și șuiera cineva departe ca'ntr-o câmpie.

Străina cea pripăsită printre noi, sta pe pat între fete. Cu fusul în mână, se uita cum joacă VII. Acesta, câteori s'aproptea de pat întindea mâna și-o pișca de obraz. Ea își ascundea capul după spatele celorlalte.

Când s'a oprit fluierul, s'a făcut o clipă tăcere.

S'a auzit cineva căutând clampa ușii. Apoi a intrat un om îmbrăcat într-o manta vântată, cu gulerul ridicat. În jurul capului avea învârtită un fel de basma. Cu o mână își apăsa mantaua la piept. Când și-a lăsat mâna în jos, mantaua s'a desfacut și i s'a văzut trupul gol. El clătănneau dinții de frig. Sub nas îl tremura mustața trasă în jos de ciucurii de ghiață. Obrajii îi erau acoperiți de-o barbă neagră. Omul își strânse la loc mantaua și făcu câțiva pași spre mijlocul casei. Clăcașii, înmărmuriți, îi făcuseră loc pe laiță. El încercă să spună ceva și întoarse capul speriat spre ușă. Acum intră un soldat cu nagalca de-agață și-a lovească. Se uită repede la fețele tuturor și lovi. Și iar se văzu trupul gol sub mantaua celui lovit, pe care soldatul îl repezi apoi de spate, afară.

Prizonierii... spuseră flăcăii ieșind repede, împingându-se prin tindă. Noi ne-am repezit la garduri să-i vedem cum trec. Și au trecut jumătate de noapte.

La fiecare poartă încercau să se furișeze prin ogrăzi. Soldații îi băteau cu nagalcele. Ei cădeau în genunchi, se ridicau și porneau iar, mai repede.

Cel intrat în casă la noi a rămas lângă stălpul porții, soldatul părăsindu-l după ce l-a lovit în zadar cu vârful ciubotei.

Unlău toți câinii satului și satul întreg a tremurat la porți până în zorii turburi când convoluirile cenuși se isprăviră.

Pe prizonierul mort lângă poartă l-am adus cu toții în casă și l-am întins pe laiță. Trupul lui înghețat lemn începu să se înmoaie sub manta. Intre buze îi apărură un bulbuc de sânge care plesni.

Pieptul îi se umflă de-odată și scăzu... par'car fi răsuflat.

O soră l-a desvelt trupul și i se vedeau pe plept urme albastre de rani. Sub inimă îi era țipărită un fel de pasere cu aripile desfăcute, cu o cruciuliță în cioc.

— S'aprimem o lumânare... a spus o soră.

Alta a scos lumânarea din dulap și-a aprins-o la căpătușul mortului. Stam în picioare lângă laiță și-l priveam. Străina plângea.

Un soldat băgă capul pe ușă. Văzu prizonierul întins pe laiță și ne lovi cu nagalca peste picioarele goale.

— Holera... rosti el.

Apoi ieși dupădind prin tindă. Șueră în prag și intră iar, cu trei prizonieri, care luară mortul de mâini și de picioare, se uită la noi tăcuți, și ieșiră.

Pe laiță sfârșia mucul de lumânare. Peste deal coborî păcă deasă din pădurile de la miază-zii. Prizonierii au fost închiși la marginea satului, în ocoale făcute în grabă. Paznicii se plimbau în jurul ocoalelor. Prizonierii se așezau în omăt; unii întinși pe spate, alții chir-ciiți, cu gurile la genunchi. Prin încălzimintele rupe le țeseau degetele picioarelor, albastre și negre. Câțiva, cu bărbile sprâjinite de marginea ocoalelor priveau țintă undeva peste sat.

Când m'am apropiat, mi s'a părut că se uitau la mine. Dar ochii lor erau înghețați sub șăpcile trase pe urechi. Aveam în sân o bucată de pâine. Am scos-o repede și-am întins-o unuia. Ochii prizonierului tresăriră. Din măneca dreaptă a mantalei își scoase mâna fără degete. Măneca stângă era goală.

Prizonierul își desveli dinții, vrând să zâmbească. Alți patru își ridicară bărbile de pe marginea ochiului și întinseră mâinile ciungite. Veniră în grabă paznicii cu nagalcele ridicate. Mă croi-ri peste umeri, îmi luară pâinea și-o împărțiră între dansii, mâncând-o, cu spatele la prizonieră, în gulerele mantalelor.

De pe toate ulitele satului s'aproptară femei îmbrăbodite până la ochi, cu mărind sub soțuri. S'aproptară de ocoale aruncând prizonierilor bucăți de pâine.

Paznicii le croiau cu nagalcele, alun-gându-le la vale.

Femeile țipau la dansii, huiduindu-i: — Bătu-v'ar Dumnezeu, cănilor... Nu vedeți că-s flămânzi? Unele, mai vor-nice, îi plesniră peste gură și le smuciră nagalcele. Și urcau mereu femeile de pe toate ulitele satului. Veneau acum cu pari, cu sape, cu furci. Paznicii traseră cu carabinele. Câteva căzură cu capul în omăt. Trupurile lor se lungiră de-odată, întorcându-se cu ochii la cer. După aceea paznicii fură fugăriți cu furcile, cu sapele. Fugeau spre pădure trăgând focuri de carabină și strigând: — Holera... Holera...

Prizonierii se strânsă grămadă la marginea ocoalelor. Pe fețele lor răsară zămbete. Unii vărsau, proptiți cu năjurile de pământ.

Apoi convoluirile alergau la vale pe ulițe; câte trei-patru de-odată se repezeau la porți și intrau în case.

În ocoale au rămas câțiva, morți, cu ochii la cer. Câinii satului, după ce le dădeau târcoale urlau așezăți pe coadă. Prizonierii mai slabi coborau dealul sprinziții de umerii femeilor. Unul își ducea în spate camaradul.

Lângă ocoalele goale boceau, în că-măsuici albe, copiii femeilor ucise.

— Scoală, mămăuță, scoală...

La fiecare casă dormeau pe laiță prizonierii. Ardeau în vetre focuri mari și înghețați întindeau spre flăcări mâini ciungite.

Femeile blestemau:

— S'ajungă împărțutul ca noi...

Copiii încuviintau:

— Să deie Dumnezeu...

S'a înopțat repede și când a intrat în sat călărețul împărătesc, ulițele erau pustii. Suna din trâmbiță pe răsuciri și striga:

— Fugăriți prizonierii... Holera...

Atunci au început să scilpească pe uliți felinare. Oamenii alergau strigând:

— Holera...

— Unii întrebau peste garduri:

— Ce-i?

El răspundea:

— Fugăriți prizonierii... Holera...

Paznicii întorși din pădure, întovărășiți de călărețul împărătesc, umblau din casă în casă. Scoteau prizonierii și-i adunau grămezi pe ulițe. El smulgeau din pături, de pe cuptoare. El se țineau cu mâinile de scaune, dar laiți.

Pe la miezul nopții convoluit ieși din sat.

Departa peste munte se băteau de câțiva ani împărățiile.

În noaptea aceea plecară la oaste cei din urmă flăcăi. Era jale multă prin case, pe drumuri.

Fluerarul împreună cu câțiva scripcari cântau de jale prin întunerec în urma flăcăilor. Aceștia chiuiau din rărunchi, sudușau și dădeau peste cap rachiu, din mers.

La marginea satului, acolo unde se despart drumurile, aprinseră un foc mare dintr-o căpiță de fân. Vroiau să mai joace odată cu ibovnicile. Cântăreții ziceau de-oparte un cântec de lăuș. Flăcăii cuprinși pe după cap, se'nvârteau drăcește în jurul focului a cărui pară roșie se înălța până în vârful ciresului. Trosneau vreascurile gardului aruncat în flăcări.

Scântelle în vârtej, se desprăteau unele de altele și se răspândeau până departe în câmpul întunecat, s'aproptau de pământ și se'nălțau iar, tot mai departe.

Tăcură scripcarii și fluierarii; iar fetele cu colțurile basmalelor la ochi rămaseră împrejurul focului a cărui flăcără căzu de-odată în jar și cenușă. Numai departe pe drumul târgului, ochii plânși bănuiau plopii înalți. Chiotele s'auzeau tot mai departe spre târg.

De la noi s'a dus fratele cel mare. Nu era jucăuș, nici ibovnică n'avea. Și-a pus traista plină la gât și și-a îndesat cușma pe cap. Străina sta lângă horn și se uita la dansul cum se pregătește de duca.

El, din prag, ne-a dat de grijă:

— Să-mi păziți pământul... Aveți grijă de oi...

Apoi ieși. De-afară bătu la fereastră:

— Să dați mâncare cănelui...

Eu l-am ajuns lângă poartă. L-am apucat de suman.

El stătu pe gânduri o clipă. Apoi mi-am spus:

— Spune-i străinei să vie'ncoace.

Am găsit-o lângă prag. S'a dus spre poartă cepăind prin omăt.

Am auzit deschizându-se ușa grajdului apoi foșnetul paelor din iesle.

Stam lângă grajd și-mi spuneam în gând: „De-ar muri la război... De-ar muri...”

— Apoi fratele meu ieși pe poartă. Au răsănat dealurile până sub păduri când a chiuit el între brazii popii.

În casă, pe laiță, boceau surorile, blestemau târgul și pe împărat.

În iarna aceea n'a răs nimeni și nimeni n'a chiuit în tot satul. Omătul încremenise pe garduri.

După ce s'au dus prizonierii, undeva într'un ungher de casă, între bulendre, femeia cu bot de cățea a rămas la noi în sat. Se spunea că iese noaptea îmbrăcată în giulgiuri negre până'n pământ. Bate la ușă și dacă-i deschizi, scoate mâinile și te cuprind. Botul ei lung de cățea te lunge pe obraji cu limba fierbinte. După aceea cazii la pat și mori.

Unii întorceau toate lucrurile cu fața la perete. Pentrucă orice lucru poate coborî de la locul lui să deschidă ușa când bate holera. La a treia casă, ulicorul uitat cu gura în sus a căzut de pe poliță drept pe zăvor, deschizând ușa tocmă când greptăna femeia cu bot de cățea.

Acum se zăvorâră ușile pe dinăuntru

și se astupară ferestile. Acei care n'au apucat a fugi în ziua aceea s'au ascuns în bărlaguri. Cei din urmă care au trecut în goană aprigă prin sat au fost vestiți hoți de cai din poiană, cu nevestele dimapoi lor pe seale.

Pe ogeaguri s'a oprit fulgul. Căzu, spre seară, omăt cu fulgi mari, după ce trecu repede un cârd nesfârșit de cioare.

Holera se strecura odată cu noaptea, pe sub uși, prin unghere. Se spunea că se preface în muscă, în șoarece, numai să poată intra în casele oamenilor.

Trecuse pe uliți un alt călăreț împărătesc și a cetit porunca: „Nimeni să nu iasă din casă...”

După ce s'a dus călărețul, străjerul umbia repede pe ulițe cu pușca subțioară, păndind ogrăzile.

Într-o zi a venit la noi și s'a uitat, lung, pe fereastră. Noi, care mâncam sămburi în jurul plitei, am încremenit cu mâinile la gură.

După aceea venea în fiecare zi și se uita pe fereastră. Avea buza de sus sfărâmată și barba roșiatică. Decâteori pleca, ne amenința cu degetul. Străjerul era nebun.

În vremea zilei ne sgălam la geam să vedem ce se întâmplă prin vecini. Dar toate ogrăzile erau pustii. Numai câteodată la casa de peste drum, apărea capul sborșit al vecinului, uitându-se în ogradă la noi. Îl făceam semne și el își descoperea dinții vorbind ceva și își ducea mâinile la cap. Unul dintre noi spunea:

— A intrat și la dansul Cățeaua...

Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

Când s'a urcat pe pat, ale i-au spus:

— Stai. Tu ai să dormi aici, în colț. Și-i arătară pragul.

— Da, da... a spus o soră; dacă vine holera, s'o lingă pe ea întâi.

Avizuha s'a uitat la mine, apoi la Icoana Dumnii.

Mutându-și bărlagul pe prag, spunea:

— Să vă ierte Sfânta Dumnii...

— Și se culcă în bărlag pe pragul strâmt și îngust.

Și nu știu de ce, după aceea, rădeam cu toții cap la cap, sub Icoana Sfintei Dumnii, iar străjerul bătu de trei ori în fereastră. I-am văzut obrazul la geam și ne-am oprit din ras, toți deodată.

— „Holera”... rânji el mișcându-și barba roșiatică, și s'a dus.

Avizuha a prins a plânge pe prag. Ochioasa s'a întins cu fața în sus, cu ochii la Icoană. Lumina lămpii ardea în formă de limbă roșie. Unul a luat Visul Maicii Domnului și umbla prin casă citind cu glas tare. De câte ori pomenea numele Diavolului se uita la mine și la Avizuha.

Când s'a oprit din citit, așa de-odată, l-am văzut cum se uită spre ungherul casei, sus între grinzi. Și s'a urcat repede în pat.

Din ungher s'a desprins o muscă mare. A coborît bătând spre lămpă, a înconjurat-o de câteva ori. S'a ridicat iar la ungher și s'a așezat între grinzi. Avizuha a spus încet: „moartea”...

Eu i-am spus în ureche:

— Taci... Nu te teme, Avizuha...

Și m'am ascuns lângă celălalt, sub țol. Musca s'a desprins iar din ungher. Bătând, a ocolit încăperea. De câte ori trecea pe deasupra noastră, trăgeam țolul peste cap. Numai Ochioasa rămănea cu fața descoperită. Degeaba îi spuneam: acopere-te...

Musca băzâia acum peste fețele noastre. Aripile i se loveau de țol și-atunci băzâia mai tare. Ochioasa nici n'a tresărit când i s'a așezat pe frunte, pe gură. Când ne-am descoperit, îi clătănneau dinții și musca nu se mai auzea de nicăieri.

Dimineața, toți au sărit din pat, odată cu cântatul cocoșului, numai biata Ochioasa a rămas în așternut.

A început să verse și unul dintre noi l-a pus ciubărul lângă pat. Ea sta în genunchi și se ținea cu mâinile de pânțe. Când se ștergea pe la gură cu dosul mâinilor, din ochii ieșiți din cap îi curgeau lacrimi mari. Părul lung i se revărsa până la marginea ciubărului.

— Holera... am spus noi întorcându-i spatele, urcându-ne repede pe cuptor. Ochioasa s'a întors, încet, ținându-se de pat. Îi tremurau picioarele galbene. A ingenunchiat lângă căldarea cu apă și a băut mult. Părul lung îi alunecase peste căldare, acoperind-o.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

— A intrat și la dansul Cățeaua... Noaptea târziu ne uitam peste grădini cum citește popa la fereastră într-o carte groasă, cu capul sprinjit în mâini, cu lumânarea dinaintea. Câteodată se uita afară. Nouă ni se părea că se uita la noi, peste grădini, că ne vede cum îl păndim de la fereastră noastră întunecată. Spuneam speriați:

— Ne-a văzut:

— Și ne retrăgeam în vârful picioarelor. Vedeam uneori cum face cruci mari, spre întunerec de-afară. Citeam până la cântatul cocoșului Visul Maicii Domnului. Ascultam de zeci de ori toate numele Diavolului din cârticica aceea și mie îmi spuneau Belzebuth de câteori mă mișcam de la locul meu. Străinei și spunea Avizuha.

În ferești surorile puneau basmale negre și întorceau icoanele cu fața la perete. Numai Icoana Sfintei Dumnii n'o întorceau.

—